

νοισι πολλάκις αἱ ἀποδείξεις· διότι ἐὰν διορθώσωμεν τοὺς ἐσφαλμένους συλλογισμοὺς φθάνομεν κατ' οὐσίαν πάντοτε εἰς τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα. Ἀνάγκη λοιπὸν μόνοι μας νὰ παρατηρήσωμεν καὶ διορθώσωμεν τοὺς ἐσφαλμένους συλλογισμοὺς διὰ τὸ ὁποῖον ἐν τοῖς καθ' ἕκαστον δὲν ἐλλείπουσιν καὶ νύξεις. Ἄλλως τε ἡ παράδοξος αὕτη ἐπεξεργασία, ἕνεκα τῆς ὁποίας πολλοὶ συγγραφεῖς καταφέρονται ἀδίκως ἐναντίον τοῦ ὅλου συγγράμματος, ἀφορᾷ, ἐὰν ἐξετάσωμεν μετὰ προσοχῆς τὸ πρᾶγμα, μόνον μίαν ἐκ τῶν συναγωγῶν, ἡ ὁποία τῇ ἀληθείᾳ, ἴσως ἀκριβῶς ὡς ἐκ τούτου, καὶ λεπτομερέστερον ἀναπτύσσεται, τοῦτέστι τὴν δευτέραν. Αἱ λοιπαὶ ἐπεὶ εἶνε σχεδὸν ἐντελῶς ἀμέμπτου ὀρθότητος ἢ τοῦλάχιστον δὲν περιέχουσι βαρύτερα ἄτοπα ἐκείνων τὰ ὁποῖα συνήθως ἀπαντιῶνται παρὰ Πλάτωνι. Πρέπει νὰ εἶνε τις τυφλὸς ἐὰν δὲν θέλῃ καὶ ἐντιῶθα νὰ ἀναγνωρίσῃ τὸ σοβαρὸν τῆς προθέσεως καὶ τὴν ἐμβριθείαν τοῦ πράγματος. Ἐὰν δὲ πρὸς τούτοις παραδεχθῶμεν ὅτι ἡ πρόκλησις τοῦ Σωκράτους, εἰς τὴν ὁποίαν ἀκριβῶς ἡ δευτέρα ἐκείνη συναγωγή χρησιμεύει ὡς ἀπάντησις, παριστᾷ γενομένην ὑπὸ συγγραφείως τινὸς ἐπίθεσιν, τὰ πάντα τότε ἐξηγοῦνται ἀπλούστατα, κατὰ τὴν γνωστὴν μέθοδον τοῦ Πλάτωνος.

Πρώτη ὑπόθεσις: τὸ ἐν εἶνε.

I. Συνέπειαι διὰ τὸ ἐν ἐὰν τοῦτο τεθῆ ἀπολύτως (κεφ. 10-12)

Τὸ ἐν τιθέμενον ἀπολύτως κεχωρισμένως (χωρὶς 139 Γ) καθ' ἑαυτό, ἀποκλείει οἷονδὲποτε ἄλλον καθορισμὸν, καὶ αὐτὸν ἀκόμη τὸν ἀπλοῦν καθορισμὸν τὸν ὁποῖον ἀκριβῶς ἀποδίδει αὐτῷ ἡ ὑπόθεσις: ὅτι τ. ἔ. εἶνε. Ἐν αὐτῇ ἤδη τῇ ὑποθέσει τίθενται πλείονες καθορισμοὶ οἱ ὁποῖοι, ἐπειδὴ τὸ ἐν λαμβάνεται ἐντελῶς ἀπαλύτως, ὄφειλον βεβαίως ν' ἀποκλεισθῶσι.

Οὕτω ὄφειλε λίαν συντόμως καὶ ταυτοχρόνως ἐν πάσει γενικότητι νὰ διεξαχθῆ ἡ ἀπόδειξις. Ἡ εὐρύτερα ἀνάλυσις σκοπὸν ἔχει κυρίως, ἀναπτύσσουσα αὐτούς, νὰ συστηματοποιήσῃ τοὺς καθαρὰς τῆς διανοήσεως καθορισμοὺς, τοὺς θεμελιώδεις προσδιορισμοὺς οἱ ὁποῖοι χρησιμεύουσιν ὡς βάσις πάσης ἐν γένει συνδέσεως ὑποκειμένου καὶ κατηγορουμένου καὶ δύνανται, ὡς ἐκ τούτου, νὰ ἀποκληθῶσι Κατηγορίαι (τ. ἔ. θεμελιώδεις κλάσεις τῆς συνδέσεως). Ὁ Stallbaum ἤγειρε τὸ ζήτημα πότεν ἄρα γε νὰ ἠρῶσθῃ τὸ σύστημα τοῦτο ὁ Πλάτων. Τινὲς ἠθέλησαν νὰ ἴδωσιν ἐν αὐτῷ προκαταρκτικὸν στάδιον τοῦ συστήματος τῶν Κατηγοριῶν τοῦ Ἀριστοτέλους ἢ ἀπομίμησιν τοῦ πυθαγορείου πίνακος τῶν ἀντιθέσεων. Ἡ ἀπάντησις κεῖται πολὺ ἐγγύτερον: ὁ Ζήνων καὶ πρὸ αὐτοῦ ὁ Παρμενίδης πρῶτοι ἐφήρμοσαν τὴν μέθοδον τῆς ἐλευθέρως διὰ θεμελιωδῶν ἐννοιῶν ἐργασίας, ὁ δὲ Ζήνων φαίνεται ὅτι εἶχεν ἤδη πρὸ ὀφθαλ-

μῶν ὁρισμένην τάξιν μεταξὺ αὐτῶν. Τὰ τρία, κατὰ ταῦτα, ζεύγη τῶν ἀνά δύο πρὸς ἀλλήλας ἀντιφατικῶν ἐννοιῶν, συμφώνως πρὸς τὰ ὁποῖα διηγεῖτο τὸ σύγγραμμα αὐτοῦ, χρησιμεύουσι φανερῶς, καίτοι ἡ τάξις αὐτῶν ἔχει πῶς μεταβληθῆ ὡς βάσις τῆς συστηματικῆς κατατάξεως τοῦ Πλάτωνος.

Τὸ σύγγραμμα τοῦ Ζήνωνος ἐπραγματεύετο, κατὰ σειράν περὶ τοῦ ὁμοίου καὶ ἀνομοίου, περὶ τοῦ ἑνὸς καὶ τῶν πολλῶν, περὶ στάσεως καὶ κινήσεως. Ὁ Πλάτων διατηρεῖ τὴν γενικὴν ταύτην διαίρεσιν μὲ τὴν διαφορὴν ὅτι πρὸ ὧν αἱ ποσότητες δηλωτικαὶ ἐννοιαὶ προηγούνται τῶν ποιοτικῶν. Τὸ τοιοῦτον ἀπαραιτήτως ἐπεβάλλετο ἀφοῦ ὡς ἀρετηρία ἐλαμβάνετο ἡ θεμελιώδης τοῦ Παρμενίδου ἐννοια, τὸ ἓν, ἐνδεχόμενον ὅμως νὰ ἔχη καὶ βαθύτερον κειμένους λόγους. Εἰς τὸν «Σοφιστήν», τοῦναντίον, τὴν θέσιν τῶν δύο ἀντιθέσεων: ἐνότης — ποικιλία καὶ ὁμοιότης — ἀνομοιότης, καταλαμβάνει ἡ μοναδικὴ τῆς ταυτότητος καὶ διαφορᾶς εἰς τὴν ὁποῖαν φαίνεται ὅτι συμπεριλαμβάνονται αἱ ποσότητος καὶ ποιότητος δηλωτικαὶ ἐννοιαί. Παραδοξωτέρα εἶνε ἡ ἄλλη διαφορὰ ὅτι στάσις καὶ κίνησις παρουσιάζονται ἐνταῦθα ἐν τῷ «Παρμενίδῃ» μεταξὺ τῶν ποσοτικῶν ἐννοιῶν, ἐνῶ εἰς τὸν «Σοφιστήν» ἴστανται αὐτοτελῶς πλησίον τῆς πρώτης ἀντιθέσεως τῆς ταυτότητος καὶ διαφορᾶς πρὸς τὴν ὁποῖαν, ἄλλως τε, καὶ τελείως ἐκ παραλλήλου βαίνουνσι, διότι διατήρησις καὶ ἀλλοίωσις εἶνε ταυτότητος καὶ διαφορὰ σὺν τῇ προσλήψει τοῦ χρόνου. Ἀκριβῶς δ' ἐκ τούτου ἐξηγεῖται καὶ ἡ ἰδιάζουσα θέσις τῶν αὐτῶν ἐννοιῶν εἰς τὸν «Παρμενίδην». Αἱ ἐννοιαὶ τῆς ἀκινήσεως καὶ τῆς μεταβολῆς (θέσεως) ἀντιπροσωπεύουσιν ἐνταῦθα τὴν παραμονὴν ἐν τῷ ἐνὶ καὶ τὴν δίοδον διὰ τῶν ποικίλων «ἐν τῇ διανοήσει» χωρὶς οὐδόλως νὰ ληφθῆ ὑπ' ὄψιν οἰοσδήποτε χρονικὸς προσδιορισμός. Ἀπ' ἐτέρου ὅμως αὐταὶ ἀκριβῶς αἱ χρόνου δηλωτικαὶ ἐννοιαὶ ἐμφανίζονται ὡς τρίτη δμάς. Δυνάμεθα ἄρα νὰ εἴπωμεν ὅτι ὁ Πλάτων ἀνέλυσε τὰς ἐννοίας τῆς στάσεως καὶ κινήσεως 1) εἰς ἐνότητα καὶ ποικιλίαν καὶ 2) εἰς χρόνον, ὅποτε ἦτο ἐντελῶς σινεπὲς νὰ πραγματευθῆ τὸ πρῶτον σημεῖον μετὰ τῶν ποσοτικῶν ἐννοιῶν τ. ἔ νὰ θεωρήσῃ τὴν ποσότητα ὡς σταθερὰν ἢ μεταβαλλομένην. Καὶ οὕτω, ταυτοχρόνως, ἀποκαθίσταται ἡ ἐσωτερικὴ συμφωνία μεταξὺ τοῦ «Παρμενίδου» καὶ τοῦ «Σοφιστοῦ». Τέλος, ὡς τετάρτη δμάς προστίθενται αἱ ἐννοιαὶ τοῦ εἶναι καὶ τῆς γνώσεως αἱ ὁποῖαι εἰς τὸν «Σοφιστήν» ἐπίσης ἀποτελοῦσιν δμάδα αὐτοτελεῖ κεχωρισμένην τῶν λοιπῶν. Αἱ ἐννοιαὶ αὗται ἔχουσι πρὸς τὰς ἄλλας ὁμοίαν σχέσιν πρὸς ἐκείνην τὴν ὁποῖαν ἔχουσι παρὰ Kant αἱ κατηγορίαι τοῦ «τρόπου» (Modalität) πρὸς τὰς κατηγορίας ποσότητος, ποιότητος καὶ σχέσεως. Ἐὰν δὲ λῖβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι αἱ κατηγορίαι τῆς σχέσεως τοῦ Kant ἀφορῶσι κυρίως τὴν χρονικὴν τάξιν τῶν φαινομένων, εὐρίσκομεν σημαντικὴν ἀναλογίαν πρὸς τὴν θεμελιώδη τούτου διαίρεσιν. Ἐν τοῖς καθ' ἕνα οὐχ ἦττον παραμένουσιν ἀρκούντως μεγάλα αἱ διαφοραὶ τὴν κυρίως μὲ-

θ ο δ ο ν τῆς σχέσεως, ὡς σύνθεσιν τῶν συνθέσεων, ἀγνοεῖ ὁ Πλάτων.

Τὴν αὐτὴν τάξιν, εὐθυνομένην πως ἐν τοῖς καθ' ἕκαστον, ἐπανευρίσκομεν εἰς τὴν δευτέραν συναγωγὴν. Ὁμοίως καὶ εἰς τὰς λοιπὰς, τὰς ὁποίας ὁ Πλάτων πραγματεύεται πολὺ συντομώτερον, δυνάμεθα πανταχοῦ νὰ ἀναγνωρίσωμεν τὴν θεμελιώδη διάταξιν, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι δὲν θεωρεῖ πλέον ἀναγκαῖον νὰ διεξέλθῃ ὅλα; τὰς κατ' ἰδίαν ἐννοίας.

Τὸ σύστημα ὅμως, ὡς τοιοῦτον, ἀναπτύσσεται κατ' ὅλους τοὺς κανόνας κυρίως εἰς τὴν πρώτην συναγωγὴν. Ἡ ἀπλουστάτη αὐτῆς θεμελιώδης ἰδέα ἦτο ἀκριβῶς καταλληλοτάτη διὰ νὰ καταστῆ ἐπ' αὐτῆς φανερὸς ὁ σκελετὸς τοῦ οἰκδομήματος τῶν καθαρῶν ἀρηρημένων ἐννοιῶν. Θὰ ἀριθμῶμεν τὰς κυριωτέρας ἐννοίας διὰ νὰ δυνάμεθα διὰ τῆς ὅπλης παραθέσεως τῶν ἀντιστοιχῶν ἀριθμῶν νὰ ὑποδεικνύωμεν εἰς τὰς ἐπομένους συναγωγὰς τὴν ἐπανάληψιν ὁμοίων σχέσεων.

Α. Π ο σ ό τ η ς. Τὸ ἀπολύτως τιθέμενον ἐν ἀποκλείει : (1) πάντα τὰ π ο λ λ ά, ἄρα καὶ μέρη καὶ ὅλον· κατὰ συνέπειαν 2) ἀρχήν, μέσον, τέλος, ἄρα πέρας καὶ μορφήν, ὡς ἐπίσης (3) κατὰ τὸ π ο ν καθορισμὸν καὶ ὡς πρὸς ταῦτα σχετιζόμενα (4) διατήρησιν καὶ ἀλλοίωσιν. Οὕτω δὲν προεξοφλεῖται ἡ ἐννοια τοῦ χρόνου ἢ ὁποῖα πολὺ βραδύτερον (κατωτέρω Γ) εἰσάγεται, διότι ἐνταῦθα ἡ ἀλλοίωσις λαμβάνεται μόνον εἰς τὴν σημασίαν τοῦ «εἶναι διάφορον» σαφῶς δὲ καταφαίνεται τοῦτο ἐκ τῆς πορείας τοῦ ἐπιχειρήματος : ἀφοῦ δὲν εἶνε δυνατόν νὰ εἶνε ἐντὸς τινος κατὰ μείζονα λόγον δὲν δύναται νὰ γίγνεται ἐντὸς τινος, ἀφοῦ μάλιστα δὲν δυνάμεθα νὰ ὑποδείξωμεν τόπον μεταβάσεως. Πρόκειται ἄρα περὶ τοῦ γίνεσθαι, περὶ τῆς μεταβάσεως εἰς ἄλλον καθορισμὸν, μόνον ἐφ' ὅσον φανταζόμεθα δι' αὐτῆς πλειονότητα ἐν γένει καθορισμῶν καὶ σ υ ν ε χ ῆ σ υ ν ο χ ῆ ν ἐν τῇ πλειονότητι ταύτῃ, οὐχὶ ὅμως καὶ ἐφ' ὅσον εἰς τὴν πλειονότητα ταύτην ἐπιπροστίθεται καὶ ὁ χρόνος. Δὲν ἔχομεν ἢ νὰ ἐνθυμηθῶμεν τὴν καθαρὰν μαθηματικὴν ἐννοίαν τοῦ μεταβλητοῦ μεγέθους ἢ ὁποῖα οὐδένα χρόνον περιλαμβάνει, ἀνήκει ἄρα καθαρῶς εἰς τὴν τάξιν τῶν μεγεθῶν.

Β. Ἡ μετάβασις εἰς τὸ πεδῖον τῶν ἐννοιῶν τῆς ποιότητος γίνεται διὰ τῶν ἐννοιῶν (δ) τῆς ταυτότητος καὶ διαφορᾶς. Σαφῶς καὶ ὠρισμένως ἐκτίθενται ἐνταῦθα: ἐνότης δὲν εἶνε αὐτοδικαίως ἤδη ταυτότης, τὸ ἔν ἄρα δὲν εἶνε ἀφ' ἑαυτοῦ, ὡς τοιοῦτον, κατ' ἀρχὴν ἄρα δὲν εἶνε αὐτὸ καθ' ἑαυτό, καὶ ταυτιόν, ἀλλὰ ἡ ταυτότης θὰ ἀποτελεῖ ἤδη δεύτερον προστιθέμενον καθορισμὸν· ἰδιαζόντως καταφανῆς καθίσταται ἐν τοῖς ἀνωτέρω ἢ οὐσία τῆς ὅλης ταύτης συναγωγῆς, ἡ ἀπόλυτος τ. ἔ. ἀπομόνωσις τοῦ καθ' ἕκαστον τῆς διανοήσεως καθορισμοῦ καὶ τὸ τελειῶς ἀνυπόστατον τῆς ἀπολύτου ταύτης ἀπομονώσεως (139 DE). Μετὰ τὴν ταυτότητα καὶ διαφορὰν ἀκολουθοῦσιν αἱ ἐννοιαὶ (β) τοῦ ὁμοίου εἶδοῦς καὶ ἑτεροειδοῦς (ταυτότης καὶ διαφορὰ ἀπὸ ὠρισμένης ἀ-

πόψεως), καιόπιν (7) ἰσότης καὶ ἀνισότης, ἔννοια αἱ ὁποῖαι εἶνε μὲν ἀληθῆς ὅτι ἐκτείνονται ἐπὶ τῆς ποσότητος, οὐχ ἥτιον ὅμως σημαίνουσιν ὁμοίαν ἢ μὴ ὁμοίαν κατάστασιν ἐν σχέσει πρὸς τὴν ποσότητα, ἄρα: ποιότητα ἐν τῇ ποσότητι κατὰ συνέπειαν σημαίνουσι καὶ τὸ μεγαλειότερον καὶ μικρότερον. Διὰ τῶν ἐννοιῶν τούτων ὁμοῦ λαμβανομένων ἀποκτῶμεν (8) τὴν ἔννοιαν τοῦ μέτρου, ἢ ὁποῖα κατὰ ταῦτα περιέχει ἐπίσης στοιχείον τι ποσότητος.

Γ. Καὶ ἤδη εἰσάγεται (9) ἡ ἔννοια τοῦ χρόνου, τὸ πρεσβύτερον, νεώτερον ἢ ἴσην ἡλικίαν ἔχον, ὡς ἰσότης καὶ ἀνισότης τῆς χρονικῆς διαρκείας. Ἄλλ' ἀρνούμενοι εἰς τὸ ἐν πάντα κατὰ χρόνον προσδιορισμὸν, ἀνάγκη νὰ ἀρνηθῶμεν εἰς αὐτὸ

Δ. (10) καὶ τὸ εἶναι τὸ ὁποῖον, ὡς βλέπομεν, λαμβάνεται ἐνταῦθα ἐντελῶς ὡς ἐν τῷ χρόνῳ συγκεκριμένον εἶναι καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως «δυνατῆς πείρας». Ἐὰν ὅμως τὸ ἐν στέρεϊται τοῦ εἶναι καθίσταται ἀδύνατος πᾶσι γνῶσις αὐτοῦ. Δὲν θὰ ὑπάρχει οὔτε ὀνομασία αὐτοῦ οὔτε ἐξήγησις οὔτε γνῶσις ἢ ὁποῖα τελευταία, διὰ τῶν ἐπεξηγηματικῶν προσθηκῶν αἰσθησις, δόξα, ὡς καὶ διὰ τῆς συσχετίσεως πρὸς τὸ ἐν τῷ χρόνῳ συγκεκριμένον εἶναι, ἐπαρκῶς χαρακτηρίζεται ὡς συγκεκριμένη, ἐμπειρικὴ γνῶσις. Οὕτω δὲ ἡ θέσις ἀνήρεσεν αὐτὴ ἑαυτήν.

Ἐν τῇ διεξαγωγῇ τῆς ἀποδείξεως ταύτης, καίτοι φέρει αὐστηροῶς ἀρνητικὸν χαρακτήρα, διὰ τοῦ συστήματος τῶν θεμελιωδῶν ἐννοιῶν ὑποδεικνύεται ἤδη ἐμμέσως ἡ λογικὴ μεταξὺ αὐτῶν σύνδεσις: τὸν πρῶτον κρίκον τῆς ἀλύσεως ταύτης ἀποτελεῖ αὐτὴ ἡ ἐνότης (τὸ ἐν). Διὰ τοῦτο καὶ ἀναμένομεν ἴδῃ νὰ καταδειχθῇ νῦν ἀκριβῶς τὸ ἐναντίον ὅτι τ. ἔ. καὶ μόνον τὸν εἶνα καθορισμὸν τῆς ἐνότητος ἐὰν παραδεχθῶμεν, θὰ παραδεχθῶμεν κατ' ἀνάγκην καὶ ὅλους τοὺς λοιπούς τοῦτο δὲ ἀποτελεῖ τὴν σοφοῦν καὶ λίαν θετικὴν ἔννοιαν τῆς δευτέρας συναγωγῆς.

III. Συνέπειαι διὰ τὸ ἐν εἶναι τοῦτο τεθῆ σχετικῶς (κεφ. 13-20).

Ἡ ἐν γένει ἔννοια καὶ ὁ λόγος τῆς θέσεως καθίστανται, εἶν μᾶς ἐπιτρέπεται νὰ ἐκφρασθῶμεν οὕτω, ἡλίου φαινότεροι εἰς τὴν ἀπόδειξιν τῆς πρώτης προτάσεως. Πᾶν λεγόμενον ἀποτελεῖ ὡς τοιοῦτον σύνδεσιν διαφόρων κατ' ἔννοιαν καθορισμῶν. Ἡ μεταξὺ τῶν ἐννοιῶν ἄρα διαφορὰ δὲν ἀποτελεῖ ἐν πάσῃ περιπτώσει ἐμπόδιον διὰ τὴν σύνδεσιν. Ἐκ τούτου βεβαίως δὲν καθίσταται καταφανὲς ὅτι καὶ ὅλοι οἱ καθορισμοὶ ἀνάγκη νὰ δύνανται νὰ συνδεθῶσι μεθ' ὅλων ἀναμένει τις τοῦλάχιστον νὰ περιορισθῇ τὸ τοιοῦτον ἐπὶ τῶν μὴ ἀντιφασκόντων πρὸς ἀλλήλους. Ἄλλ' ἀκριβῶς περὶ τῶν ἀντιφασκόντων καθορισμῶν πρόκειται ν' ἀποδειχθῇ ὅτι εἶνε δυνατόν νὰ συνδεθῶσι ὅποτε ἀνάγκη νὰ ὑπογοηθῇ ὅτι λαμβάνονται ὑπὸ διάφορον ἀποψιν. Εἰς πολλάς περιπτώσεις, πράγματι, λέγεται τοῦτο ὡς ἀνάγκη ἄρα νὰ ἔχη αὐτὸ πάντοτε ὑπ' ὄψιν

του ὁ νοήμων ἀναγνώστης. Ἐν παραλείψει νὰ τὸ πράξῃ θὰ εὐρεθῇ φυσικώτατα περιπελεγμένος εἰς διαρκεῖς, μάλιστα ἀνηκούστους, παραλογισμούς. Ἐνταῦθα δὲ ἐπέτρειπεν εἰς ἑαυτὸν ὁ Πλάτων τὴν παιδροτάτην ἐλευθερίαν νὰ θέσῃ ὑπὸ δοκιμασίαν τὸν ἀναγνώστην διότι πρόκειται περὶ τῆς ἀπαντήσεως εἰς τὴν πρόκλησιν τοῦ νεαροῦ Σωκράτους.

Ἀνάγκη ἄλλως τε νὰ ἔχομεν αὐστηρῶς ὑπ' ὄψιν ὅτι οὐδόλως ἐνταῦθα τίθεται τὸ ζήτημα περὶ τοῦ δυνατοῦ τῆς συνδέσεως τῶν κατηγορουμένων πρὸς ὄρισμένον τι ὑποκείμενον, ἀλλὰ πρόκειται περὶ τοῦ δυνατοῦ τῆς συνδέσεως τῶν καθορισμῶν αὐτῶν καθ' ἑαυτῶν, ἀνεξαρτήτως τοῦ υποκειμένου εἰς τὸ ὁποῖον αὕτη λαμβάνει χώραν. Ἐάν, ὡς τοῦτο ἐκ τῆς διατάξεως φαίνεται ἐπιβαλλόμενον, λάβωμεν ὡς ὑποκείμενον αὐτὸ τὸ ἔν, ἔχομεν ἐντελῶς παράλογον συμπέρασμα ἄλλως τε καὶ ἀνίγκη νὰ διατηρηθῇ ὡς παράλογον. Ἀλλ' ἀκριβῶς τοῦτο πρέπει νὰ ἀραιρέσωμεν διὰ νὰ ἐκκαθαρίσωμεν τὸ θετικὸν καὶ διαρκῶς διατηρητέον κέρδος τῆς συναγωγῆς ταύτης. Ἐάν προσέξωμεν εἰς ὅλα ταῦτα ἀπομένουσι μὲν καὶ πάλιν ἐν τοῖς καθ' ἕκαστον ἀρκεταὶ ἀκόμη δυσκολίαι, ὁ σκοπὸς ὅμως τοῦ συνόλου καθίσταται τελείως καταφανής. Σειρὰ ὅλη μάλιστα κατ' ἰδίαν συναγωγῶν διεξάγεται θαυμασίως σαφῶς· ἅμα δὲ ἔχει τις προσανατολισθῆ ἔπ' αὐτῶν εἶνε εὐκόλον σχεδὸν πανταχοῦ νὰ διορθώσῃ τὰ ἐξ ἐπίτηδες γινόμενα σφάλματα τῶν λοιπῶν συλλογισμῶν.

Α. Ποσότης. 1. Πληθύς. Ἡ ἔκφρασις «τὸ ἔν εἶνε» δηλοῖνωσιν δύο καθορισμῶν. Ἡ ἔνωσις ὅμως τῶν δύο εἰς ἓν ἀποτελεῖ ἤδη τὴν ἔννοιαν τοῦ ὅλου καὶ μέρους. Ἐκαστος καθορισμὸς μέρος περιέχει πάλιν ἀμφοτέρους τοὺς καθορισμοὺς τ. ἔ. ὅτι εἶνε ἔν καὶ ὅτι εἶνε, καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς ἕνεκα τοῦ αὐτοῦ λόγου· διὰ τῆς θέσεως ἄρα ταύτης τίθεται τὸ ὅλον καὶ τὸ μέρος καὶ μάλιστα ἢ ἔπ' ἄπειρον διαίρεσις.

Δευτέρα ἀπόδειξις ἔχει ὡς ἑξῆς: οἱ καθορισμοὶ «ἔν» καὶ «ὄν» εἶνε διάφοροι, ὄχι ἀπ' ἑαυτῶν ἀλλ' ὡς ἐκ τοῦ τρίτου καθορισμοῦ τῆς διαφορῆς. Οὕτω δὲ δίδεται ἤδη ἡμῖν ἡ δυάς καὶ ἡ τριάς, καὶ συνεπῶς αἱ βιάσεις τῆς προσθέσεως καὶ τοῦ πολλαπλασιασμοῦ, ἄρα παντὸς ἀριθμοῦ ἔπ' ἄπειρον. Οἱ συλλογισμοὶ ἐν τοῖς καθ' ἕκαστον εἶνε ἐνταῦθα λεπτότατοι.

2 Ἐκ τῆς σχέσεως τοῦ ὅλου πρὸς τὰ μέρη, ἔπ' ὅσον ἐκεῖνο περι-κλείει ταῦτα συνάγεται ἡ ἔννοια τοῦ πέρματος. Διότι τὸ ὅλον ὡς ἐκ τῆς ἐννοίας αὐτοῦ ἀνάγκη νὰ νοηθῇ ὡς πανταχόθεν ἀφωρισμένον. Ἀλλ' ἀκριβῶς διὰ τὸν λόγον τοῦτον δίδεται καὶ ἡ μορφή, διότι σὺν τῷ ἀφωρισμῷ τίθενται μέσον καὶ ἄκρα καὶ ὄρισμένη τις ἀμειβαία τοπικὴ σχέση μεταξὺ τούτων. Ἡ ἐξαγωγή τοῦ συμπεράσματος, ὡς δίδεται τοῦτο, δὲν εἶνε ἀμέσως τελείως καταφανής, δύναται ὅμως νὰ γίνῃ μετὰ πάσης τῆς ἀπαιτουμένης αὐστηρότητος. Ἀνωτέρω (ἀρ. 1) ἐτέθη ἡ σειρὰ τῶν ἀριθμῶν ἐν αὐτῇ ἕκαστον ἀφωρισμένον διάστημα δεικνύει ὄρισμένην τοπικὴν σχέσιν τοῦ πρώτου καὶ τελευταίου μέλους αὐτοῦ πρὸς τὰ ἐνδιά-

μεσα τοιαῦτα. Ἐπὶ τοῦ γεγονότος τούτου δύνανται νὰ στηριχθῶσιν αἰ θεμελιώδεις ἔννοιαι τῆς μορφῆς καίτοι διὰ σειρᾶς διαφόρων σταδίων περὶ τῶν ὁποίων οὐδὲν ἔνταῦθα ἀναφέρεται. Πάμπολλα τοιούτου εἶδους προβλήματα θίγονται ἔνταῦθα ἐν παρόδῳ, δὲν εἶνε ὅμως δυνατόν νὰ ἔχωμεν τὴν ἀπαίτησιν νὰ ἀπαπυχθῶσι τελείως καὶ νὰ λυθῶσι.

3. Περὶ τοῦ τόπου γίνεται ὁ ἐξῆς συλλογισμὸς. Ἐφ' ὅσον τὸ ὅλον δὲν περιλαμβάνεται «ἐντὸς» τῶν μερῶν οὔτε ἐντὸς τοῦ συνόλου αὐτῶν δὲν εὐρίσκεται κατὰ συνέπειαν «ἐν ἑαυτῷ», εὐρίσκεται ἄρα ἐντὸς ἄλλου τινὸς διότι ἔάν δὲν εὐρίσκετο οὐδαμοῦ δὲν θὰ ἠδύνατο καὶ νὰ ὑπάρχη. Ἦτο ἀπλούστερον ἐκ τῆς ἐννοίας τοῦ ἀφορισμοῦ νὰ ἐξαγάγωμεν τὸ συμπέρασμα περὶ τινος τὸ ὁποῖον συνορεύει πρὸς αὐτὸ (τὸ ὅλον), ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἄρα τοῦτο εὐρίσκεται. Περὶ τῶν ἀριθμῶν ἰσχύει ἀπεριοριστως ὅτι ἐν ἕκαστον μέλος διαστήματος τινὸς ἔχει τὴν ἰδίαν ἑαυτοῦ θέσιν ἐν τῇ ἀπείρῳ σειρᾷ· ἡ ἔννοια τοῦ ἀριθμοῦ περιλαμβάνει ἤδη τὰς τῶν θέσεων καὶ συνεπῶς τὴν βάσιν τῶν τοπικῶν σχέσεων. Κατ' οὐσίαν ἄρα ὑπάρχει συσχέτισις τις τῶν ἐννοιῶν ἡ ὁποία ὅμως ὑπὸ τὴν προκειμένην μορφήν ἔρχεται εἰς φῶς κατὰ τρόπον ὅχι ἀνεπίδεκτον ἀντιρρήσεων.

4 Παράδοξος εἶνε ὁ συλλογισμὸς ὁ ἀφορῶν τὴν διατήρησιν καὶ ἀλλοίωσιν. Ἐφ' ὅσον παραμένει (διαρκῶς) «ἐν τῷ αὐτῷ» διατηρεῖται, ἔφ' ὅσον εὐρίσκεται (διαρκῶς) «ἐν ἑτέρῳ» ἀλλοιοῦται. Τὸ τοιοῦτον ἔχει ὑπὸς χονδροειδοῦς ἐσφαιμένου συλλογισμοῦ διότι ἡ λέξις «διαρκῶς» φαίνεται ὡς ἐν διττῇ σημασίᾳ λαμβανομένη. Ἐνταῦθα ὅμως ἦτο ἀναγκαῖον νὰ ἀφεθῆ ἔντελῶς κατὰ μέρος ἡ ἔννοια τοῦ χρόνου ἡ ὁποία εἰς τὴν δευτέραν ταύτην, ὡς καὶ εἰς τὴν πρώτην, συναγωγὴν μόλις (ὑπὸ στ. Γ) μετὰ τὰς ποσοτικὰς καὶ ποιοτικὰς ἐννοίας εἰσάγεται. Πρόκειται ἄρα ἀπλῶς νὰ παρασταθῆ ἡ πρ ο σ ῆ λ ω σ ι ς εἰς τι σημεῖον ἢ ἡ μετὰ β α σ ι ς ἀπὸ τοῦ ἐνὸς σημείου εἰς τὸ ἄλλο ἐν τῇ ὑπὸ τῆς διανοίας ἀσκουμένη ἐξέτασι. Ἐφ' ὅσον ἡ ἐξέτασις παραμένει εἰς τι ὁρισμένον σημεῖον καὶ διανοεῖται τὰ μέρη αὐτοῦ μόνον ὡς κατὰ τόπον ἐν τῷ ὅλῳ καθωρισμένα, ἔχομεν στάσιν τ. ἐ. ἀμετάβλητον βεβαιότητα τοῦ τόπου· μόλις ὅμως ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ἡ σχετικὴ θέσις ἐνὸς καθ' ἕκαστον μέλους πρὸς ἄλλα καὶ διαρκῶς ἄλλα (διότι ἐξακολουθεῖ ὑφιστάμενος ὁ λόγος ἔνεκα τοῦ ὁποίου ἐξήλθομεν τῆς προτέρας καταστάσεως) ἐξαφανίζεται ἡ βεβαιότης τοῦ ποῦ καὶ αὐτὸς ὁ κατὰ τόπον καθορισμὸς ἄρχεται ῥέων, διότι δὲν ὑπάρχουσι πλέον ἀπολύτως σταθερὰ (ἐπὶ τῶν ὁποίων νὰ στηριχθῆ ἢ ἐξέτασις) σημεῖα ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων νὰ προσδιορισθῆ τὸ ποῦ. Τὸ αὐτὸ ἐφαρμοζόμενον ἐπὶ τῆς (ἀμφοτέρωθεν ἀπείρου) σειρᾶς τῶν ἀριθμῶν, σημαίνει τὴν σχετικότητα καὶ τὸ κινητὸν τοῦ Μηδενός. Ὁ συλλογισμὸς ἄρα ἔχει σαφῶς νοηθῆ καίτοι πάλιν δὲν ἀναπτύσσεται ἀλλὰ μόλις ὑποδεικνύεται.

Β. Ποιότης. ἦ. Πλὴν τῶν ἀνωτέρω ἀποκτᾷ τὸ ἐν ταυτῷτητα καὶ διαφορὰν ἐν σχέσει πρὸς ἑαυτὸ καὶ πρὸς τὸ «ἕτερον». Ἀπο-

δεικνύεται δὲ τοῦτο ἐν ἐκτάσει καὶ μετὰ πολλῆς σαφηγείας ἐκ τῆς γενικῆς προϋποθέσεως ὅτι ἐν ἑκάστον εὐρίσκεται πρὸς ἕνα ἑκάστον ἐν τῇ σχέσει τῆς ταυτότητος ἢ τῆς διαφορᾶς, ἢ τοῦ μέρους πρὸς τὸ ὅλον ἢ τοῦ ὅλου πρὸς τὸ μέρος.

α) Ἡ ταυτότης πρὸς ἑαυτὸ ἀποδεικνύεται ὄχι ἐσφαλμένως ἀλλὰ περιττῶς, ἀποκλειομένων τῶν τριῶν ἄλλων πιθανοτήτων.

β) Ἐφ' ὅσον τὸ ἐν εὐρίσκεται διαρκῶς ἀλλαχοῦ εἶνε διαρκῶς διάφορον ἑαυτοῦ. Ἄξιον παρατηρήσεως εἶνε τὸ ἐφ' ὅσον (ταύτη). Ἡ ἐκάστοτε διάφορος ἐξετάσις θέτει αὐτὸ διαρκῶς ὡς διάφορον. Ὁ συλλογισμὸς ἄρα βραβεῖται ἀκριβῶς ἐκ παραλλήλου πρὸς τὸν ἀνωτέρω ὑπ' ἀριθ. 4 καὶ εἶνε ἐν τῇ αὐτῇ ἐννοίᾳ ὀρθός.

γ) Ὅτι εἶνε διάφορον τοῦ μὴ-ἐνὸς ἀποδεικνύεται κατ' εὐθείαν.

δ) Ὅτι ὅμως πάλιν εἶνε καὶ ταῦτὸν πρὸς ἐκεῖνο ἠδύνατο νὰ καταδειχθῆ κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὴν ἀπόδειξιν ὅτι ἦτο διάφορον ἑαυτοῦ ὅπως τ. ἐ. εἶνε διάφορον διαφόρως ἐκάστοτε ἐξεταζόμενον οὕτω καὶ τὸ διάφορον ὁμοιόμορφως ἐξεταζόμενον εἶνε ταῦτὸν τ. ἐ. ἐν σχέσει πρὸς ταύτην ἀκριβῶς τὴν ἐξέτασιν. Ἀντὶ τούτου δίδει εἰς ἡμᾶς ὁ Πλάτων δύο λίαν ἐντέχνους, πράγματι ὅμως ἐσφαλμένας, ἀποδείξεις διὰ τῶν ὁποίων δῆθεν ἀποκλείονται αἱ τρεῖς ἄλλαι πιθανότητες. Τοῦτέστι :

Εἰς τὸ ταῦτὸν κατ' οὐδενᾶ λόγον εἶνε δυνατὸν γ' ἀποδοθῆ διαφορίτις. Τὰ τοιοῦτον ἀποτελεῖ ἀπτήν ἐπάνοδον εἰς τὴν θέσιν (5a) κατὰ τὴν ὁποίαν ἀντιφατικοὶ καθορισμοὶ ἀπολύτως ἀποκλείουσιν ἀλλήλους. Ἐν οὐδενὶ ἄρα θὰ ἦτο δυνατὸν ἐν γένει νὰ ὑφίσταται ἡ διαφορὰ ἔστω καὶ ἐπὶ μίαν μόνην στιγμὴν, διότι ἐν ταιαύτῃ περιπτώσει θὰ ἦτο, δι' ἐκείνην τοῦλάχιστον τὴν στιγμὴν, κατάστασις ταυτότητος. Ἄρα : κατ' ἀρχήν, οὐδέποτε ὑπάρχει διαφορὰ οὔτε ἐν τῷ ἐνί (ὡς μᾶλλον ταῦτα ὑπεστηρίχθη ἐν β) καὶ γ) οὔτε ἐν τῷ μὴ-ἐνί. Ἀὐτὸ εἶνε ἄρα ταῦτα διάφορα οὔτε ὡς ἐκ τῆς διαφορᾶς ἀφοῦ αὕτη δὲν ὑπάρχει ἐν αὐτοῖς, οὔτε ἀφ' ἑαυτῶν ἀλλ' ἡ διαφορὰ ἐκπίπτει ἐντελῶς (ἐκφεύγει), ἢ ὅλη ἐννοία αὐτῆς ἐξαφανίζεται. Ἡ ἐξ ἐσφαλμένης προϋποθέσεως ἀπόδειξις αὕτη διεξάγεται μετὰ τοσαύτης σαφηγείας ὥστε ἡ μόνη αὐτῆς πρόθεσις δύναται νὰ εἶνε νὰ ἐλκύσῃ τὴν προσοχὴν τοῦ ἀναγνώστου ἐπὶ τοῦ σφάλματος τῆς προϋποθέσεως διὰ τοῦ παραλόγου τῶν συνεπειῶν. Ἐὰν διορθωθῆ τὸ σφάλμα ἐξάγεται ὀρθῶς, κατὰ τὸν προηγουμένως ὑποδειχθέντα τρόπον, ὅτι ἴσχυε νὰ ἀποδειχθῆ. Ἰδιαζόντως διδακτικὸν εἶνε τὸ παράδειγμα διὰ τὸν ἐν γένει τρόπον τῆς ἀσκήσεως καὶ τὸν πραγματικὸν σκοπὸν τῶν διαρκῶς πυκνοτέρων καὶ ἐπικινδυνοδοστέρων καθισταμένων ἐσφαλμένων συλλογισμῶν.

Ἐπολείπεται ἀκόμη νὰ ἀποκλεισθῶσιν αἱ δύο πιθανότητες ὅτι τὸ ἐν εὐρίσκεται πρὸς τὸ μὴ-ἐν εἰς σχέσιν ὅλου καὶ μέρους. Ἡ ἀπόδειξις ἀκολουθεῖ τὴν ἐξῆς πορείαν. Τὸ μὴ-ἐν δὲν δύναται ὡς τοιοῦτον νὰ ἔχῃ ἐνότητα, ἄρα οὔτε ἀριθμὸν ὁ ὁποῖος φυσικῶς τῷ λόγῳ προϋποθέτει τὴν μο-

νάδα, καὶ κατὰ συνέπειαν δὲν δύναται νὰ εἶνε μέρος ἢ ὅλον. Καὶ ὁ ὅλος οὗτος συλλογισμὸς μόνον σκοπὸν δύναται νὰ ἔχη, ὑφ' οἷον πνεῦμα ἀκριβῶς καὶ ὁ προηγούμενος, νὰ θέσῃ ὑπὸ δοκιμασίαν τὸν ἀναγνώστην. Ὅσον ὀλίγον τῷ ἐπιτρέπετο προηγουμένως νὰ παραδεχθῆ ὅτι ταυτότης καὶ διαφορά, ὡς ἀντιφατικαὶ ἔννοιαι, ἀπολύτως ἀποκλείουσιν ἀλλήλας, τόσον ὀλίγον τῷ ἐπιτρέπεται νὰ παραδεχθῆ νῦν ὅτι κατ' οὐδένα λόγον δύναται ν' ἀποδοθῆ τῷ μὴ-ἐνὶ ἐνότητι καὶ οἱ ταύτην προϋποθέτοντες καθορισμοί. Ἀλλὰ τούταντιον τὸ ἐν καὶ τὸ μὴ-ἐν δύναται νὰ εὐρίσκωνται εἰς σχέσιν ὅλου καὶ μέρους ἢ καὶ ἀντιθέτου; πάντα ταῦτα ὁμῶς σχετικῶς. Τοῦτο ἀπαιτεῖ ἢ συνέπεια ἐν τῇ σειρᾷ τῶν σκέψεων καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον συνάγεται ἀπλῶς καὶ ὀρθῶς ὅ,τι ἐπρόκειτο νὰ ἀποδειχθῆ. Ὁ ἀναγνώστης ὁ ὁποῖος δὲν εἶνε εἰς κατάστασιν νὰ κάμῃ ἀφ' ἑαυτοῦ του τὴν διόρθωσιν ταύτην δὲν θὰ ἔχει ἐννοήσῃ τὸν σκοπὸν τοῦ ὅλου τούτου τρόπου τοῦ συλλογίζεσθαι.

6. Τὸ ὁμοειδὲς καὶ μὴ ὁμοειδὲς τοῦ ἐνὸς πρὸς ἑαυτὸ καὶ πρὸς τὸ μὴ-ἐν ἠδύνατο φυσικώτερον νὰ ἀποδειχθῆ ἐὰν εἰθεωρεῖτο ὅτι τὸ μὲν ὁμοειδὲς ἀνταποκρίνεται πρὸς τὴν ταυτότητα τὸ δὲ μὴ ὁμοειδὲς πρὸς τὴν διαφορὰν (ὡς ἀνωτέρω I, B, 6). Τοιοῦτον πράγματι εἶνε τὸ τελικὸν πόρισμα (148 C). Πρὸ τούτου ὁμοῦς προτιμᾷ ὁ Πλάτων νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν λεπτοτέραν ὁδὸν καὶ νὰ ἀποδείξῃ τὸ ἐναντίον: τὸ ἐν εἶνε διάφορον τοῦ ἑτέρου κατ' ὄν τρόπον καὶ τὸ ἕτερον εἶνε διάφορον τοῦ ἐνὸς, «κατὰ τοῦτο» ἄρα ὁμοειδὲς πρὸς ἐκεῖνο: καὶ ἐν γένει ὅταν ὁ αὐτὸς προσδιορισμὸς, ὁποιοσδήποτε καὶ ἂν εἶνε οὗτος, ἀποδίδεται εἰς πλείονα εἶνε «κατὰ τοῦτο» ὁ αὐτός. Τὸ τελευταῖον τοῦτο ἀναπτύσσεται ἐν ἐκτάσει διδακτικώτατα καὶ ὀρθότατα. Ἐὰν ὁμοῦς τὸ ἐν εἶνε ὁμοειδὲς πρὸς τὸ ἕτερον, ἐπειδὴ εἶνε διάφορον ἐκείνου κατ' ὄν τρόπον ἐκεῖνο εἶνε διάφορον αὐτοῦ, κατ' ἀνάγκην ἐπεται ὅτι θὰ εἶνε μὴ-ὁμοειδὲς ἐφ' ὅσον εἶνε ταῦτόν πρὸς ἐκεῖνο, διότι αἱ ἀντίθετοι προϋποθέσεις ἀνάγκη νὰ ἔχωσιν ἀντίθετα ἀποτελέσματα.— Ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται τοῦτο καθαρὸς ἐμπαιγμὸς, διότι περὶ τῆς ταυτότητος ἰσχύει ὅ,τι καὶ περὶ τῆς διαφορᾶς ὅτι τ' ἔ. ὑφίσταται ἐν τῇ σχέσει τοῦ ἐνὸς πρὸς τὸ ἕτερον ὅσον καὶ ἐν τῇ τοῦ ἑτέρου πρὸς τὸ ἐν. Προηγουμένως δ' ὑπεστηρίχθη περὶ πάσης ἐννοίας ἢ ὁποῖα ἀφορᾷ πλείονα (ἐννοία σχέσεως) καὶ ὑπεστηρίχθη πολὺ δικαίως, ὅτι «κατὰ τοῦτο» καθιστᾷ τὰ διάφορα ὁμοειδῆ. Πράγματι ὁ συλλογισμὸς εἶνε ἐν πάσῃ περιπτώσει ἐσφαλμένος. Μολαταῦτα δὲν νομίζω νὰ ἦτο λεπτότης ἀναξία τοῦ συγγραφέως νὰ θέλῃ νὰ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν ἡμῶν καὶ ἐπὶ τῆς ἐξῆς ἀπόψεως τοῦ παραδόξου συνδυασμοῦ ταυτότητος καὶ διαφορᾶς, ὅτι τοῦ νέστιν ἢ ταυτότης πρὸς τὸ Β ἢ λεγομένη περὶ τοῦ Α, καὶ ἢ πρὸς τὸ Α ἢ λεγομένη περὶ τοῦ Β εἶνε νοητῶς διάφοροι, διότι τὸ Α καὶ τὸ Β καὶ ἐν αὐτῇ ἀκόμη τῇ ἐκδηλώσει τῆς ταυτότητος αὐτῶν νοητῶς χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων, εἰς τρόπον ὥστε ἢ ταυτότης πρὸς τὸ Β καὶ ἢ πρὸς Α δὲν εἶνε

ἀπολύτως τὸ αὐτό. Βεβαίως ἀποτελεῖ τοῦτο ἄχρηστον λεπτολογίην ἀλλὰ δυνατὸν νὰ χρησιμεύῃ καὶ αὕτη εἰς τὴν ἐν τῇ διαλεκτικῇ ἄσκησιν.

βα. Τὸ ἐφάπτεσθαι καὶ τὸ μὴ ἐφάπτεσθαι ἑαυτοῦ καὶ τοῦ ἑτέρου δύναται ν' ἀποδοθῆ εἰς τὸ ἓν. Αἱ ἔννοιαι αὗται παρελείφθησαν ἐν τῇ πρώτῃ συναγωγῇ ἢ καιαλληλοτέρα κατάταξις αὐτῶν θὰ ἦτο μετὰ τὰς ἔννοιαις τοῦ πέρατος καὶ τοῦ τόπου.

α) Ἐφάπτεται ἑαυτοῦ καὶ τοῦ ἑτέρου ἐφ' ὅσον εὐρίσκεται ἐν ἑαυτῷ καὶ ἐν τῷ ἑτέρῳ, διότι ἀνάγκη νὰ συνορεύῃ πρὸς ἑκείνο ἐντὸς τοῦ ὁποίου εὐρίσκεται ἄρα νὰ ἐφάπτεται αὐτοῦ. Τὸ τοιοῦτον, ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ τῆς σχέσεως πρὸς ἑαυτό, εἶνε πάλιν σοφιστικὸν ὄχι ὅμως καὶ μὴ ὀρθὸν διότι ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ λαμβάνεται τὸ ἓν διττῶς, ὡς περικλειὸν καὶ ὡς περικλειόμενον.

β) Ἀλλὰ πάλιν διὰ τὴν ἐπαφήν ἀπαιτοῦνται δύο, θὰ ἦτο ἄρα ἀνάγκη διὰ νὰ ἐφάπτεται ἑαυτοῦ νὰ εἶνε δύο καὶ ταυτοχρόνως εἰς δύο διαφόρους τόπους, τοῦθ' ὅπερ ἀδύνατον. Ἀλλ' οὔτε ἐπαφή πρὸς τὸ ἕτερον δύναται ν' ἀποδοθῆ εἰς αὐτό, διότι ὡς εἴπομεν, ἡ ἐπαφή ἀπαιτεῖ δύο, εἰς τὸ ἕτερον ὅμως ὡς τὸ μὴ—ἓν, δὲν εἶνε δυνατὸν ν' ἀποδοθῆ ἐνότης ἄρα οὔτε δυὰς ἢ ἄλλος τις ἀριθμός. Ἀναμιβύλως ἐπαναλαμβάνεται ὁ αὐτὸς ἐσφαλμένος συλλογισμὸς (ὡς ἐν 5 δ). Ἡ ἔννοια αὐχ ἦττον τῆς θέσεως ταύτης εὐκόλως δύναται νὰ κατανοηθῆ: ἐφ' ὅσον ἀμφοτέρω, εὐρισκόμενα ἐπὶ μιᾶς γραμμῆς, συνορεύουσιν πρὸς ἀλλήλα καὶ οὐδὲν λαμβάνεται ὡς μεταξὺ αὐτῶν ὑπάρχον, ἐφάπτονται ἀλλήλων, ἐφ' ὅσον ὅμως ἑκαστὸν ἕξετάζεται ἀπολύτως καθ' ἑαυτό, δὲν δύναται, ἄρα εἶνε ἐντελῶς διάφορον τοῦ ἄλλου, νὰ ἔχη τι κοινὸν μετ' αὐτοῦ, ἄρα, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ ἐπαφή. Ἐὰν θεωρήσωμεν καθ' ἑαυτὰ τὰ τμήματα ΑΒ καὶ ΒΓ θὰ ἔδομεν ὅτι τὸ Β εἶνε διάφορον σημεῖον εἰς τὰ τμήματα ΑΒ καὶ ΒΓ.

7. Τὸ ἓν εἶνε ἴσον καὶ ἀνισον τὸσον πρὸς ἑαυτό ὅσον καὶ πρὸς τὸ μὴ—ἓν. Εἶνε ἐντελῶς βέβαιον ὅτι τὰ ἐνταῦθα λεγόμενα σχετίζονται πρὸς τὰς ἐν τῷ πρώτῳ μέρει ἀναλύσεις ἐπὶ τῆς μεθέξεως εἰς τὰς Ἰδέας. Τὸ ἓν καὶ τὸ μὴ—ἓν εἶνε ἴσα, μεγαλείτερα ἢ μικρότερα ὄχι ὡς ἐκ τῆς ιδιότητος αὐτῶν τοῦ ἑνὸς ἢ μὴ—ἑνὸς (αὐταῖς ταύταις ταῖς οὐσίαις) ἀλλ' ὡς ἐκ τῆς μεθέξεως εἰς τὰς διαφερούσας αὐτῶν ἔννοιαις τοῦ εἶναι—τι ἴσον, μεγαλείτερον ἢ μικρότερον. Διὰ νὰ δοκιμίσῃ δὲ ὁ Πλάτων ἂν κατηννοήθῃ πλέον τὸ σφάλμα τοῦ νὰ θεωρῆ τις τὰς Ἰδέας ὡς πραγματοειδῆ ὄντα, ὑποπίπτει πάλιν εἰς τὸ αὐτὸ σφάλμα κατὰ τὸν αὐτὸν ὡς καὶ προηγουμένως τρόπον, στηρίζει δ' ἐπ' αὐτοῦ τοσοῦτον ἀφιδαλμοφανῶς πεπλανημένην ἀπόδειξιν ὥστε καὶ ὁ ἥκιστα πεπειραμένος ἀναγνώστης ἀνάγκη νὰ διστάσῃ καὶ νὰ ὑποπτευθῆ ὅτι τὰ πράγματα δὲν εἶνε ἐντελῶς ἐν τάξει. Τοῦτέστι ἔστω π. χ. ἡ μικρότης (πάντοτε σχετικῶς δηλ. ὅτι εἶνε τι μικρότερον) ἐν τῷ ἐνί θὰ εὐρίσκεται εἴτε ἐν αὐτῇ ὡς συνόλω εἴτε ἐν τινι τῶν μερῶν αὐτοῦ. Ἐν τῷ συνόλω θὰ ἠδύνατο νὰ εἶνε μόνον

ἐὰν ἐξετείνετο ὅσον αὐτὸ ἢ καὶ πέραν αὐτοῦ· ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θὰ ἦτο ἴση ἢ μεγαλειτέρα τοῦ ἐνός τοῦθ' ὅπερ ἀντιβαίνει εἰς τὴν ἐννοίαν τῆς σμικρότητος. Ἐὰν δὲ εὐρίσκεται εἰς τμήμα τοῦ ἐνός, θὰ εὐρίσκεται εἴτε ἐν αὐτῇ ὡς ὅλῳ εἴτε πάλιν εἰς τι τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὅποτε ἰσχύουσι τὰ προηγουμένως λεχθέντα, καὶ οὕτω καθ' ἐξῆς ἐπ' ἄπειρον. Κατ' ἀρχὴν ἄρα ἐν ὁῦδενὶ δύναται νὰ εὐρίσκηται ἡ σμικρότης, οὐδὲν ἄρα κατ' ἀρχὴν μικρὸν ὑπάρχει πλὴν «αὐτῆς τῆς» σμικρότητος. Ὁμοίως ἔπεται ὅτι οὐδὲν μέγα ὑπάρχει πλὴν «αὐτοῦ τοῦ» μέγαλον, καὶ κατὰ συνέπειαν αἱ σχέσεις μεγαλειτέρου καὶ μικροτέρου μόνον εἰς τὰς καθαρὰς ἐννοίας ἀπαιτῶνται. Ἐκ τούτων δὲ ἐν τέλει ἐξάγεται τὸ συμπέρασμα ὅτι τὸ ἐν, ἐπειδὴ δὲν εἶνε οὔτε μεγαλιέτερον οὔτε μικρότερον, ἀνάγκη νὰ εἶνε ἴσον πρὸς ἑαυτὸ καὶ πρὸς τὸ ἕτερον. Ἐπαναλαμβάνονται ἐνταῦθα μέχρι καὶ τῶν ἐλαχίστων λεπτομερειῶν τὰ αὐτὰ σφάλματα τὰ ὅποια ἤδη ἐν 131 CD εἶχον συντόμως ὑποδειχθῆ ὡς συνέπεια ἐὰν παραδεχθῆ τις τὰς Ἰδέας ὡς πράγματα. Ἐκ τοῦ ἐπιχειρήματος ἄρα τούτου οὐδὲν νέον μανθάνομεν, ἔχει ὅμως τοῦτο μεγάλην ἀξίαν ὡς μία τῶν σαφεστάτων ἀποδείξεων διὰ τὴν ὁπ' ἡμῶν παραδεκτὴν γενομένην γνώμην περὶ τοῦ σκοποῦ καὶ τῆς κατευθύνσεως τῆς ὅλης ταύτης δευτέρας συναγωγῆς.

Ἄφ' ἑτέρου ὅμως τὸ ἐν καθ' ὅσον εὐρίσκεται ἐν ἑαυτῷ καὶ περὶ ἑαυτὸ εἶνε ὡς περικλειόμενον μικρότερον καὶ πάλιν ὡς περικλείον μεγα-
μεγαλιέτερον ἑαυτοῦ. Ἀφοῦ ὅμως πλὴν τοῦ ἐνός καὶ τοῦ μὴ-ἐνός οὐδὲν ὑπάρχει, ἀμφοτέρω ὅμως ἀνάγκη νὰ εὐρίσκωνται κάπου, ἄρα ἐντὸς τινος ἴσῳ ἕκαστον ἐντὸς τοῦ ἑτέρου, ἔπεται ὅτι ἕκαστον εἶνε ταῦτοχρόνως μεγα-
λειέτερον καὶ μικρότερον τοῦ ἄλλου.—Ἐδῶ ἡ διαλεκτικὴ γυμναστικὴ ἀρχί-
ζει νὰ κάμνῃ κυριολεκτικῶς τοῦμπες! Εἶνε δύσκολον νὰ εἶρη τις εἰς τὰ ἀνωτέρω βαθύτερον κειμένην πρόθεσιν ἢ τὴν τοῦ νὰ περιπαίξῃ τὸν ἀπρόσεκτον ἀναγνώστην καὶ διὰ τοῦ γελοίου νὰ ἀναγκάσῃ αὐτὸν νὰ προσέξῃ. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι τὸ εἶναι ἐν ἑαυτῷ, καὶ ὡς ἐκ τούτου εἶναι μεγα-
λειέτερον καὶ μικρότερον ἐν σχέσει πρὸς ἑαυτό, δύναται, ἐν ἀνάγκῃ, νὰ ἐξη-
γηθῆ λογικῶς, ἀλλὰ μόνον ἀπρόσεκτος ἀναγνώστης δύναται νὰ παραδεχθῆ ὅτι ἕκαστον ἐκ τῶν δύο, ἐπειδὴ ἀνάγκη νὰ εὐρίσκεται κάπου, εἶνε ἀπα-
ραίτητον νὰ εὐρίσκεται ἐν τῷ ἄλλῳ καὶ ὄχι ἐν ἑαυτῷ.

8. Ἐπίσης δὲν δυνάμεθα νὰ εὕρωμεν βαθύτεραν τινὰ πρόθεσιν καὶ εἰς τὸ εὐκόλως ἐκ τῶν δεδομένων ἐξαγόμενον συμπέρασμα ὅτι τὸ ἐν μὲ οἰονδήποτε μέτρον μετρούμενον εἶνε ἴσον καὶ κατ' ἀριθμὸν περισσότερον καὶ ὀλιγώτερον ἑαυτοῦ καὶ τοῦ ἑτέρου.

Γ. Κατὰ χρόνον προσδιορισμός. 9. Τὸ ἐν εἶνε καὶ γί-
γνεται τόσον πρεσβύτερον ὅσον καὶ νεώτερον ἑαυτοῦ καὶ τοῦ ἑτέρου καὶ τὸ ἀντίθετον τούτων.

Πρῶτον, ἐπειδὴ εὐρίσκεται ἐν τῷ χρόνῳ καὶ μετ' αὐτοῦ προχωρεῖ
καθίσταται πρεσβύτερον ἑαυτοῦ, συνεπῶς καὶ νεώτερον. Διότι τὸ πρεσβύ-

τερον εἶνε, κατ' ἀνάγκην, πρεσβύτερον νεώτερου τινός, ὅταν ἄρα γίνεται πρεσβύτερον ἄλλου τινός τότε ἐκεῖνο πρὸς τὸ ὁποῖον συγκρίνεται γίνεται κατὰ τοσοῦτον νεώτερον τούτου, τοῦθ' ὅπερ ἀνάγκη νὰ ἰσχύη καὶ ἐπὶ τῆς ἀναλόγου σχέσεως πρὸς ἑαυτό.—Γ' ἀνωτέρω ἀποκτῶσιν ἔννοιάν τινα εἰν ἔχωμεν πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν πανταχοῦ ἐνταῦθα εὐκόλως ἐννοουμένην σχετικότητα: ὅ,τι εἰς προγενέστερον χρονικὸν σημεῖον ἦτο τὸ πρεσβύτερον, τ. ἔ. ὅ,τι ἐπὶ μέγιστον μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης χρόνον ὑπῆρξε, εἶνε εἰς μεταγενέστερον χρονικὸν σημεῖον νεώτερον, τ. ἔ. ἐγένετο μικροτέρας χρονικῆς διαρκείας παραβαλλόμενον δηλαδὴ πρὸς τὸν ὅλον χρόνον τὸν διαρρέυσαντα ἀπὸ ἀφουδήποτε σημείου ἐνάρξεως μέχρι τοῦ προκειμένου τελικοῦ σημείου.—Καὶ μάλιστα ἐν τῷ νῦν χρόνῳ εἶνε πρεσβύτερον ἢ νεώτερον ἑαυτοῦ δὲν γίνεται δὲ νῦν τὸ πρῶτον. Εἰς τὸ χωρίον 152 C λέγεται ὅτι ἡ πρόοδος δὲν περιορίζεται μόνον εἰς τὸ Νῦν, ἀλλ' ἐριπίπτεται συγχρόνως τοῦτε Νῦν καὶ τοῦ Μετέπειτα ἀποχωριζομένη ἐκείνου καὶ οἶονεὶ ἐκτείνουσα πρὸς τοῦτο τὴν χεῖρα ἵνα συλλάβῃ αὐτό· εὐρίσκειται ἄρα μεταξὺ ἀμφοτέρων, τ. ἔ., ἀκριβῶς ἐξεταζομένου τοῦ πράγματος, δὲν δύναται νὰ νοηθῇ ἐν τινι διακεκριμένῳ χρονικῷ σημείῳ τὸ τοιοῦτον ἀναπτύσσεται περισσότερον κατωτέρω ἐν κεφ. 21. Ἐν τῷ νῦν ἄρα χρόνῳ δὲν γίνεται ἀλλὰ εἶνε πρεσβύτερον καὶ νεώτερον ἑαυτοῦ. Πάντοτε ὅμως εἶνε τὸ Νῦν, εἰν ἐννοεῖται εἶνε ποτε· πάντοτε ἄρα εἶνε πρεσβύτερον καὶ νεώτερον ἑαυτοῦ καὶ δὲν γίνεται ἀπλῶς τοιοῦτον. Καὶ πάλιν ἐπὶ ἴσον χρονικὸν διάστημα εἶνε καὶ γίνεται ἴσον πρὸς ἑαυτό, εἶνε ἄρα ἴσης ἡλικίας πρὸς ἑαυτό.

Ποῖαι ὅμως εἶνε αἱ ἀνάλογοι σχέσεις πρὸς τὸ μὴ-ἔν; Τὸ μὴ—ἔν ἢ ἕτερον (πληθ. **τὰ ἄλλα**) εἶνε ὡς τοιοῦτον πολλά, ἢ μόνος ὅμως (τὸ ἔν) εἶνε προγενεστέρα παντὸς ἀριθμοῦ, ὡς πρὸς αὐτὸν εἶνε τὸ πρῶτον, ἄρα πρεσβυτέρα.—Ἄρ' ἕτερου τὸ ἔν ὡς ὅλον ἔχει ἀρχὴν, μέσον καὶ τέλος, μόνον δὲ διὰ τοῦ τέλους, διὰ τοῦ τελευταίου μέλους του, ἀποπερατοῦται, κατὰ συνέπειαν εἶνε αὐτὸ τοῦτο (τὸ ἔν) τὸ τελευταῖον ἄρα τὸ νεώτερον, νεώτερον ἐκείνου τὸ ὁποῖον, ὡς ἕτερον, διακρίνεται αὐτοῦ τ. ἔ. τῶν μερῶν αὐτοῦ. Καὶ πάλιν ἕκαστον μέρος εἶνε ἔν μέρος, ἀπὸ τοῦ πρώτου μέχρι τοῦ τελευταίου, πάντα ἄρα τὰ μέρη ἔχουσιν ἐξ ἴσου τὴν ἰδιότητα τοῦ ἔνός (τῆς μονάδος), τὸ ἔν ἄρα ἔχει τὴν αὐτὴν πρὸς ταῦτα ἡλικίαν, συνεπῶς οὔτε πρὸ αὐτῶν οὔτε μετ' αὐτὰ συνέστη, ἀλλὰ ταῦτοχρόνως μετὰ τοῦ ἕτερου.—Καὶ ὁ συλλογισμὸς οὗτος δὲν εἶνε τὸσον ἀβιθαίρετος καὶ ἀστείος ὅσον ἐκ πρώτης ὄψεως δυνατόν νὰ φαίνηται. Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἀξίως ἰδιαιτέρας μνείας εἶνε ὁ σαφῆς χωρισμὸς τῶν τριῶν ἐννοιῶν τοῦ ἔνός ἐν τῷ ἀριθμῷ: 1) ὡς ἀρχῆς (τὸ ἔν ὡς τὸ πρῶτον) 2) ὡς περιλήψεως τῶν πολλῶν εἰς τὴν μίαν πληθὺν ἢ τὸν ἀριθμὸν 3) τῆς ὡς ὄργανον χρησιμοποιουμένης μονάδος διὰ τῆς ὁποίας διενεργεῖται ἡ ἀρίθμησης (μονὰς ὡς μέτρον τῶν πολλῶν). Ἐὰν δὲ διὰ τῆς λέξεως τὸ

«έτερον» έννοοῦμεν πανταχοῦ τὴν εἰς τὸ έν, έν τῇ ἐκάστοτε έννοίᾳ, ἀντιτιθεμένην πληθύν, τὰ πολλά, τότε τὰ πάντα εἶνε ὁρθότατα.

Ἐνάλογοις ἐξέτασις διεξάγεται, δεύτερον, έν σχέσει πρὸς τὸ γίγνεσθαι πρεσβύτερον ἢ νεώτερον. Ὅτι ἅπαξ καὶ ἄ τσοῦτον ἢ τσοῦτον εἶνε πρεσβύτερον ἢ νεώτερον ἄλλου τινός, παραμένει πάντοτε κατὰ τσοῦτον πρεσβύτερον ἢ νεώτερον, δέν γίνεται ἄρα πλέον πρεσβύτερον ἢ νεώτερον. Εἶνε ἄρα νεώτερον ἢ πρεσβύτερον ἢ ἐγένετο ἤδη, ἀλλά δέν γίνεται. — Καὶ πάλιν έν σχέσει πρὸς τὴν μέθοι τοῦδε ἡλικίαν εἶνε μικρότερα ἢ προσθήκη ὡς πρὸς τὸν πρεσβύτερον ἢ ὡς πρὸς τὸν νεώτερον, ἢ διαφορὰ ἄρα τῆς ἡλικίας γίνεται σχετικῶς διαρκῶς μικρότερα, τὸ πρεσβύτερον ἄρα γίνεται σχετικῶς νεώτερον, τὸ δὲ νεώτερον σχετικῶς πρεσβύτερον. βαινουσιν οἶονεὶ έν τῇ ἡλικίᾳ εἰς συνάντησιν ἀλλήλων, τ. ἔ. ἢ σχετικὴ διαφορὰ τῆς ἡλικίας ἐλαττοῦται χωρὶς έννοεῖται ποτὲ τὸ πρεσβύτερον νὰ ἔχη γίνεαι ἀπολύτως νεώτερον ἢ τὸ νεώτερον ἀπολύτως πρεσβύτερον καὶ ἄρα νὰ εἶνε πρεσβύτερον ἢ νεώτερον τοῦ ἄλλου. Ὅπως ἄρα προηγουμένως ἔσχομεν εἶναι καὶ γεγεννημένον εἶσθαι ἄνευ γίνεσθαι οὔτω νῦν ἀνευρίσκομεν γίνεσθαι ἄνευ εἶναι ἢ γεγεννημένον εἶσθαι. Τσοῦτον δὲ τελείως αὐστηρῶς τηρεῖται έν τοῖς ἀνωτέρω καὶ τονίζεται (ἄξιον προσοχῆς εἶνε τὸ «ἐφ' ἕσον» 155 B καὶ C) ἢ διαφορὰ μεταξὺ τῆς ἀπολύτου καὶ τῆς σχετικῆς ἐξετάσεως, ὥστε εἶνε ἀδικαιολόγητον τὸ νὰ θέλη τις νὰ πιστεύσῃ ὅτι τὰ έν τοῖς προηγουμένοις συλλογισμοῖς σφάλματα προέρχονται ἐξ ἐλλείψεως σαφούς ἀντιλήψεως τῆς διαφορᾶς ταύτης ἀπὸ μέρους τοῦ συγγραφέως. Εἶνε πολὺ φρυσικώτερον νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ὁ ἀναγνώστης φωτισθεὶς τέλος πάντων ἐκ τῆς τελευταίας ταύτης συζητήσεως ὡς πρὸς τὴν τὰ πάντα ἐπεξηγοῦσαν διαφορὰν ἐκείνην ὤφειλεν ἤδη, προσέχων, μόνος του νὰ διορθώσῃ τοὺς προγενεστέρους πεπλανημένους συλλογισμούς.

Δ. Εἶναι καὶ γνῶσις. 10. Εἶνε δυνατόν ἄρα ν' ἀποδοθῇ εἰς τὸ έν τόσον εἶναι ἕσον καὶ γίνεσθαι, εἰς τὸ παρελθόν, τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον, εἶνε δὲ δυνατόν, με μόνην τὴν διαφορὰν τοῦ χρόνου, νὰ λεχθῇ ὅ,τιδήποτε περὶ αὐτοῦ ὑπάρχει κατὰ συνέπειαν γνῶσις αὐτοῦ, ἀντίληψις, παράστασις, ὄνομασία, ἐξήγησις, ἀ φ ο ῦ ἄ λ λ ὡ ς τ ε π ά ν τ α τ α ῦ τ α ἐ φ η ρ μ ό σ α μ ε ν ἢ δ η ὡ ς π ρ ὸ ς α ὗ τ ὸ.

Συμβιβασμὸς τοῦ I πρὸς τὸ

Ἐπί μόνον ἐπραγματεύθη ὁ Πλάτων τὴν πρώτην Θέσιν καὶ Ἐντίθεσιν ἐκτενέστερον (τρία καὶ ὀκτώ κεφάλαια, ἐνῶ εἰς τὰς ἐξ ἐπομένους συναγωγὰς ἀφιερῶνται ἀνὰ έν μόνον κεφάλαιον), ἀλλ' εἰς τὴν μοναδικὴν ταύτην περίπτωσιν ἔχει προστεθῆ καὶ εἰδικὸν παράρτημα τὸ ὁποῖον φανερὸν ὅτι εἶνε προωρισμένον νὰ διευκολύνῃ τὸν συμβιβασμὸν μεταξὺ τῶν ἀποτόμως ἀντιφατικῶς ἀπέναντι ἀλλήλων ἱσταμένων πορισμάτων τῶν δύο.

συναγωγῶν καὶ ταῦτοχρόνως νὰ εἴρη περισσότερον φῶς ἐπὶ τοῦ σκοτεινοῦ τῆς ἀντιπραθέσεως.

Ἡ πρώτη συναγωγή ἀπέδειξεν ὅτι τὸ ἓν οὔτε ἓν εἶνε οὔτε πολλὰ κτλ οὔτε, ἓν γένει, εἶνε ἢ δευτέρα ὅτι εἶνε τόσαν ἓν ὅσον καὶ πολλὰ κτλ. καὶ ὅτι οὔτω πάντως καθ' ὅλους τοὺς δυνατοὺς τρόπους καθορισμοῦ εἶνε. Τὸ πρῶτον προῆλθεν ἐπειδὴ ἡ ἔννοια τοῦ ἓνός ἐτέθη ἀπολύτως καθ' ἑαυτήν, ἐντελῶς ἀσχέτως, τὸ τελευταῖον ἐπειδὴ κατέστη φανερόν ὅτι ἀκριβῶς ἡ θέσις τοῦ ἓνός κατ' ἀνάγκην συνεπάγεται καὶ τὴν σύνδεσιν αὐτοῦ μετ' ἄλλων καθαρῶν τῆς διανοίας καθορισμῶν, μάλιστα δὲ εἰς τρόπον ὅστε καὶ οἱ ἀντιπρατικοὶ καθορισμοί, ἐννοεῖται σχετικῶς, νὰ ἰσχύουσι περὶ αὐτοῦ.

Ἀμφότεραι ὅμως αἱ ἀναιρέσεις ἀλλήλας γινώμια εἶνε δυνατὸν μόνον ὑπὸ ἓνα ὅρον νὰ συνυπάρξωσι, ὅτι δηλονότι ἢ μία ἰσχύει εἰς ἓν χρονικὸν σημεῖον ἢ δ' ἄλλη εἰς ἕτερον.

Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἡ συνδιαλλαγή αὕτη οὔτω ἐκφερομένη ἀνευ ἄλλης τινός ἐπεξηγήσεως δὲν δύναται ἀκόμη νὰ κατανοηθῆ. Πρῶτον διότι ἡ θέσις εἶχεν, ἓν τέλει, ἀναιρέσει αὐτὴ ἑαυτήν, εἶχε καταδειχθῆ ὅτι λαμβανομένης τῆς ἔννοιας τῆς ἐνότητος ὡς ἀπολύτως μεμονωμένης, ἦτο ἀνάγκη νὰ ἀρνηθῶμεν εἰς τὸ ἓν καὶ αὐτὸ τὸ εἶναι, τοῦλάχιστον ἓν τῇ ἐννοίᾳ τῆς ὑπάρξεως. Δεύτερον ἠρνήθημεν εἰς αὐτὸ εἰδικῶς καὶ τὸ δυνατόν τοῦ εἶναι ἓν χρόνον τινί, μετὰ τῆς αὐτῆς λογικῆς ἀνάγκης μετὰ τῆς ὁποίας ἠρνήθημεν εἰς αὐτὸ καὶ πάντας τοὺς λοιποὺς θεμελιώδεις καθορισμούς. Ἐὰν πρόκειται νὰ διατηρηθῶσι τὰ πορίσματα ταῦτα, ἀφοῦ μάλιστα εἶχον ἐπαρκῶς ἀποδειχθῆ, δὲν εἶνε δυνατὸν βραδύτερον νὰ παραδεχθῶμεν τὴν ὑπόθεσιν ὅτι τὸ ἓν τῇ ἐννοίᾳ τῆς θέσεως λαμβανόμενον ἓν ὑπάρχει εἰς τι ὁρισμένον χρονικὸν σημεῖον.

Ἐὰν ὅμως ἀναλογισθῶμεν ὅτι ἡ ὅλη ἔννοια τῆς θέσεως ἦτο νὰ τεθῆ ἢ καθαρὰ θεμελιώδης ἔννοια τῆς ἐνότητος, καὶ μάλιστα κατὰ πρῶτον ἀπομεμονωμένη ἀπὸ πασῶν τῶν λοιπῶν, εἴτε ἀρχηγόνων εἴτε παραγῶγων ἐννοιῶν, τότε εἶνε δυνατόν νὰ «θέσωμεν» τὴν θεμελιώδη ταύτην ἔννοιαν καθαρῶς καθ' ἑαυτήν καὶ ἀσχέτως, ὄχι βεβαίως ἓν τινι σημείῳ τῆς ὑπάρξεως ἢ τοῦ χρόνου ὡς μορφῆς τῆς ὑπάρξεως ἀλλὰ πάντως ἓν ὁρισμένῳ σταδίῳ τῆς λειτουργίας τῆς διανοήσεως, ἓν δευτέρῳ δέ, τοῦναντίον, σταδίῳ τῆς αὐτῆς λειτουργίας νὰ θέσωμεν τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ἀλλὰ περιλαμβάνουσαν πλέον ὁλόκληρον τὴν ποικίλειαν καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν πρὸς ἀλλήλας ἀντιπρατικῶν, σχετικῶς ὅμως λαμβανομένων, ἐννοιῶν. Ἡ ἔννοια τοῦ χρόνου θὰ ἀντιπροσωπεύει, εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην, μόνον τὸν λογικὸν χωρισμὸν τῶν διαφόρων τούτων σταδίων ἢ στιγμῶν τῆς διανοήσεως· ἄλλως τε ἀμέσως κατωτέρω θ' ἀποδειχθῆ ὅτι οὐδεμίαν ἄλλην λειτουργίαν ἐκπληροῖ ἐνταῦθα ὁ χρόνος, μάλιστα ὅτι διὰ τὸν Πλάτωνα, ἓν

γένει, οὐδὲν ἄλλο ἀντιπροσωπεύει οὗτος εἰ μὴ τὸν χωρισμὸν ἐν τῇ διανοήσει, τὴν θέσιν εἰς διάφορα στάδια τῆς διανοήσεως, ἐκ τῆς ὁποίας, κατόπιν, τὸ πρῶτον ἐξάγεται ἡ συνήθης συγκεκριμένη ἔννοια τοῦ χρόνου.

Δὲν ἔπεται ὅμως καὶ ὅτι ἡ εἰσαγωγή τῆς κατὰ χρόνον διακρίσεως εἶνε ἤδη καὶ ὁ ζητούμενος συμβιβασμός, διότι δι' αὐτῆς θὰ ἔχομεν εἰς κ ε χωρισμένα στάδια τῆς διανοήσεως εἰς μὲν τὴν μίαν περίπτωσιν τὴν καθαρὰν ἀσχετὸν θέσιν, εἰς δὲ τὴν ἄλλην τὴν σχετικὴν χωρὶς νὰ ἔχη ἵποδειχθῆ μετὰ βασίς, ἀληθῆς μεσολάβησις ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸν ἄλλον τρόπον τῆς θέσεως. Τὴν μεσολάβησιν ὅμως ταύτην δὲν δύναται νὰ πραγματοποιήσῃ ὁ χρόνος. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι κατωτέρω λέγεται ὅτι ἀνάγκη νὰ ὑπάρχη καὶ χρόνος τις εἰς τὸν ὁποῖον λαμβάνει χώραν ἡ μετάβασις (ἀπὸ τοῦ ἑνὸς τρόπου τῆς θέσεως εἰς τὸν ἄλλον). Ἀλλά, ὡς ἀμέσως θὰ ἴδωμεν, ἀνακαλεῖται τοῦτο πάραυτα, ἀποτελεῖ προσωρινὴν μόνον παραχώρησιν εἰς τὸν συνήθη τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι ὁ ὁποῖος, ὅταν τι εἶνε τὴν δευτέραν φοράν διάφορον παρ' ὅ,τι ἦτο τὴν πρώτην, καθιστᾷ ὑπεύθυνον τὸν ἐν τῷ μεταξύ διαρρεύσαντα χρόνον διὰ τὴν γένεσιν ἐκείνου τὸ ὁποῖον προηγουμένως δὲν ἦτο καὶ τὴν φθορὰν ἐκείνου τὸ ὁποῖον προηγουμένως ἦτο. Ἐκ τῆς φράσεως ἄρα ἐκείνης παραμένει τελειωτικῶς ἐν ἰσχυρῶ μόνον ὅτι ἀνάγκη νὰ ὑπάρχη τι ἐν τῷ ὁποίῳ λαμβάνει χώραν ἡ μετάβασις.

«Τοῦτο ὅμως βεβαίως δὲν εἶνε ὁ χρόνος», ἀναγιγνώσκωμεν ἀμέσως κατωτέρω. Ἡ παράδοξος ἔκφρασις, σαφῆς ὅμως κατὰ τὴν ἔννοιαν, ἔχει ὡς ἐξῆς: Τὸ «πότε» τὸ ἐν κινήσει εὐρισκόμενον παύει κινούμενον ἢ τὸ ἐν ἀκινήσιᾳ εὐρισκόμενον ἄρχεται κινούμενον δὲν εἶνε δυνατόν νὰ εὐρίσκειται ἐν ὠρισμένῳ χρόνῳ. Δὲν εἶνε χρονικὸν σημεῖον ἐκεῖνο κατὰ τὸ ὁποῖον δύναται νὰ νοηθῆ ἢ ἀπὸ τῆς μιᾶς καταστάσεως εἰς τὴν ἄλλην μετάβασις, διότι εἰς τοῦτο τὸ σημεῖον θὰ ἔπρεπε νὰ νοήσωμεν ὡς συνυπαρχούσας τὰς ἀντιθέτους καταστάσεις. Ἀφοῦ ὅμως πάντως εἶνε ἀνάγκη νὰ νοήσωμεν τὴν μετάβασιν, πότε ἄρα γε λαμβάνει αὕτη χώραν; («Πότε» δὲν δύναται πλέον νὰ σημαίνη εἰς ποῖον χρονικὸν σημεῖον, ἀλλὰ εἰς ποῖον σημεῖον τῆς διανοήσεως). Ἡ ἀπόκρισις εἶνε: ὄχι «ὅταν» εὐρίσκειται ἐν κινήσει οὔτε «ὅταν» εὐρίσκειται ἐν ἀκινήσιᾳ, οὔτε ἐν γένει ὅταν εὐρίσκειται εἰς τι χρονικὸν σημεῖον, ἀλλ' εἰς τι παράδοξον τὸ ὁποῖον ὁ Πλάτων ἀποκαλεῖ «τὸ ἐξαίφνης» (δηλ. διὰ μιᾶς, ἐξ ἀπροόπτου), τοῦδ' ὅπερ ἀπλούστατα σημαίνει ὅτι αὕτη αὕτη ἡ μετάβασις δὲν εἶνε ἐμπειρικῶς δεδομένη, δὲν δύναται ἐμπειρικῶς νὰ καταδειχθῆ. Ὅτι ἦτο πρότερον δὲν εἶνε πλέον, βραδύτερον δὲ εἶνε ὅ,τι δὲν ἦτο πρότερον χωρὶς νὰ εἶνε δυνατόν νὰ γίνη αἰσθητὴ ἡ μετάβασις — ἡ ὁποία οὐχ ἦτιον ἀπαραίτητον νὰ ἔλαβε χώραν δηλαδὴ τὴν ὁποίαν δὲν εἶνε δυνατόν νὰ μὴ θέσῃ ἡ διάνοια. Κατωτέρω καθορίζεται ὡς ἐκεῖνο ἐν τῷ ὁποίῳ καὶ ἐκ τοῦ ὁποῖου πραγματοποιεῖται ἡ μετάβασις. Δὲν εἶνε δυνατόν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀκι-

νησίας να μεταβληθῆ ἢ ἀκίνησια εἰς κίνησιν, οὔτε κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς κινήσεως να μεταβληθῆ ἢ κίνησις εἰς στάσιν, ἀλλὰ μεταξύ τῶν δύο, ἐκτὸς παντὸς χρόνου, ἀνάγκη να ἔχη τὴν ἔδραν αὐτοῦ τὸ παράδοξον τοῦτο ὄν (φύσις): τὸ «ἐξαίρνης». Ἐν τῷ ἀνεκφορῶστῳ δὲ τούτῳ σκεδία τῆς διανοήσεως, ὅταν τι ἀπὸ τοῦ εἶναι μεταβαίνει εἰς τὴν φθοράν, ἀπὸ τοῦ μὴ εἶναι εἰς τὸ γίνεσθαι, δὲν δυναμειθα να εἴπωμεν οὔτε ὅτι εἶνε οὔτε ὅτι δὲν εἶνε, οὔτε ὅτι γίνεταί οὔτε ὅτι δὲν γίνεταί.

Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἀγωνιζόμενος μὲ τὰς λέξεις προσπαθεῖ να εἴπη ὁ Πλάτων καθίσταται σαφὲς εἰν ἠητῶς εἰσαγάγωμεν τὴν ἀναμριβόλωσ ἐνταῦθα πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ αἰσουομένην διάκρισιν μεταξύ τοῦ συνεχοῦς καὶ τοῦ μὴ συνεχοῦς. Ὁ χρόνος εἶχε καθορισθῆ ὡς ἡ ἔκφρασις τῆς μὴ συνεχοῦς θέσεως ὡς τοιοῦτος δὲ β.β.μοῖ μόνον ὅτι ἐν τῷ κχωρισμένῳ σημείῳ τῆς διανοήσεως 2 πρῶτα τι εἶνε διάφορον ἐκεῖνου τὸ ὁποῖον ἦτο ἐν τῷ κχωρισμένῳ σημείῳ τῆς διανοήσεως 1, τοῦτέστιν ὅτι εἰς τὸ 2 δὲν εἶνε ὅτι ἦτο εἰς τὸ 1 καὶ εἶνε ὅτι δὲν ἦτο. Ἐὰ σημεία 1 καὶ 2 εἶνε ἡ ἄρνησις τὸ ἐν τοῦ ἄλλου τ. ἔ. χωρίζονται, ἀποκλείουσιν ἄλληλα καὶ ταῦτοχρόνως χωρίζουσι καὶ ἀποκλείουσιν ἀμοιβαίως τοὺς τυχόν ἐν αὐτοῖς τεθειμένους, ὡς περιεχόμενον, καθορισμῶς π. χ. Α καὶ Β. Ἐν τῷ ἐξαίρνης, τοῦναντίον, νοητέον τὴν συνεχῆ μετάβασιν ἀπὸ Α εἰς μὴ-Α καὶ ἀπὸ μὴ Β εἰς Β, ἡ ὁποία πράγματι δὲν εἶνε δυνατόν να κωρασταθῆ διὰ τοῦ χρόνου. Χρόνος σημαίνει ἐν πάσῃ περιπτώσει ἀμέσως μόνον: πρὸ καὶ μετά. Διευκολύνει τὴν κατανόησιν ἐκεῖνου τὸ ὁποῖον ἦτο πρῶτερον καὶ εἶνε ὕστερον, ὅχι ὅμως, δυνάμει τῆς φύσεός του, καὶ τὴν συνεχῆ συνάρσειαν μεταξύ τῶν δύο τ. ἔ. τὸ γίνεσθαι. Τὸ τοιοῦτον ἀνήκει εἰς λειτουργίαν τῆς διανοήσεως: κειμένην πρὸ τῆς ἐν τῷ χρόνῳ διανοήσεως, εἰς διανόησιν ἢ ὁποία καθίστατὶ τὸ πρῶτον δυνατόν τὸ να νοηθῆ ὁ χρόνος ὡς συνεχὲς τι μᾶλλον ἢ ὅτι καθίσταται αὕτη δυνατὴ διὰ τῆς ἐν τῷ χρόνῳ διανοήσεως. Ἐν ταύτῃ τῇ διανοήσει δὲν νοοῦμεν οὔτε τὸ Α οὔτε τὸ Μὴ-Α, ἀλλ' οὔτε καὶ ἀρνητικῶς τὸ «οὔτε — οὔτε» τούτο, οὔτε τὸ λογικῶς ἀδιάφορον μεταξύ Α καὶ μὴ-Α, ἀλλὰ τὸ ὅριον ὡς ἐκεῖνο τ. ἔ. ἐν τῷ ὁποίῳ (ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ ὁποίου) ὁ εἰς καθορισμὸς περατοῦται καὶ ἀφ' οὔ ἀρχεται ὁ ἕτερος, τιθέμενον ὡς τ α ὀ τ ὀ ν. Τούτο ὅμως εἶνε ἡ ἀκριβὴς ἐννοια τοῦ συνεχοῦς.

Βεβαίως δὲν εἶνε δυνατόν ἡ ἐννοια αὕτη τοῦ ὁρίου να παραμείνη διαρκῶς ἐν τῇ ἀντιθέσει ταύτῃ πρὸς τὴν ἐν τῷ χρόνῳ θέσιν, καίτοι ἦτο πολὺν διδαικτικὸν να παρουσιασθῆ κατὰ πρῶτον ἐν τῇ ἀντιθέσει ταύτῃ διότι οὔτω θὰ καθίστατο κατ' ἀνάγκην σαφεστέρα ἢ ἀπολύτως αὐτῆς προτεραιότης ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἐν τῷ χρόνῳ θέσιν. Ἐπὶ τῇ βάσει ὅμως τῆς ἀπολύτως ἀρχεγόνου θέσεως τοῦ ὁρίου καὶ ὡς ἐκ τῆς ἐννοίας ταύτης τοῦ συνεχοῦς, εἶνε δυνατόν εἰς τὸ ἐξῆς να θεωρηθῆ καὶ αὐτὸς ὁ χρόνος ὡς συνεχὴς, να τεθῆ δὲ ἡ μετάβασις εἰς ἀντιφατικὸν καθορισμὸν, τὸ γί-

γνεσθαι ἢ παρέχεσθαι, ἐν τῷ χρόνῳ νοουμένῳ ἤδη ὡς συνεχεῖ καὶ ὄχι ἀπλῶς διακεκριμένῳ.

Χάρις εἰς τὸ μέσον τοῦτο τῆς διανοήσεως τ. ἔ. χάρις εἰς τὸ συνεχές, ὡς δυνάμεθα ἤδη συντομώτερον νὰ εἴπωμεν, ἄρχεται τρόπον τινὰ ὁ συμβιβασμὸς μεταξύ τῆς ἀπολύτου θέσεως (τῆς Θέσεως) καὶ τῆς σχετικῆς (τῆς Ἀντιθέσεως) καθίσταται δυνατόν νὰ μετατραπῇ ἡ ἀπόλυτος κατὰ πρῶτον θέσις εἰς σχετικὴν τ. ἔ. ἢ κατὰ πρῶτον καθαρῶς λαμβανομένη Ἰδέα, τὸ a priori, νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν περίρην ἢ ὁποία, ὡς γνωστόν, σημαίνει τὸ πεδῖον τοῦ σχετικοῦ· τίθεται ἡ πρώτη βᾶσις εἰς τὸ δυνατόν τῆς περιήρας ὡς μεθοδικῶς ἐξησφαλισμένης γνώσεως, τοῦθ' ὅπερ ἄλλως τε ἀποτελεῖ τὸν σκοπὸν τῆς ἐρεῦνης. Αἱ ἐπάκολουθοῦσαι συναγωγαὶ δὲ ἐπιβεβαιώσωσι τοῦτο ἀπὸ διαρκῶς νέων ἀπόψεων καὶ διὰ διαρκῶς νέων ἐκκρίσεων.

III. Συνέπειαι διὰ τὸ μὴ—ἐν, τιθεμένου σχετικῶς τοῦ ἐνός (κεφ. 22).

Ἐὰν τὸ ἐν εἴνε (ἐὰν ὑπάρχη ἡ ἐνότης) τί ἰσχύει περὶ τοῦ ἑτέρου ἢ τοῦ μὴ-ἐνός; ἴδου ἡ ἐρώτησις. Πρὸ παντός ἀνάγκη νὰ ἀποκτήσωμεν σαφῆ ἰδέαν περὶ τῆς σημασίας τὴν ὁποίαν ἔχει ἡ λέξις «ἕτερον». Ἦδη διαρκούσης τῆς δευτέρας συναγωγῆς συνηντήσαμεν τὸ ἕτερον τ. ἔ. πᾶν ὅ,τι δὲν ἦτο ἐν (ἢ τὸ ἐν, 146 D). Ἡ σχετικὴ θέσις τοῦ καθαρῶ τῆς διανοήσεως καθορισμοῦ ἀπαιτεῖ τὴν ἐννοίαν τινος εἰς τὸ ὅποιον ἀναφέρεται ἡ σχέσις. Καὶ κατ' οὐσίαν, εἴνε τοῦτο ἡ ἐννοία τοῦ «ἑτέρου ἢ τὸ ἐν», ἡ ὁποία τρόπον τινὰ ἐξάγεται ἐξ αὐτῆς ταύτης τῆς ἐννοίας τοῦ ἐνός, λαμβανομένης τοῦτέστι τῆς ἐννοίας ταύτης ὄχι πλέον ἐν ἀφηρημένῃ ἀπομονώσει ἀλλ' ἐν τῇ πραγματικῇ αὐτῆς λειτουργίᾳ ἐν τῇ γνώσει. Τὴν λειτουργίαν ταύτην δύναται νὰ ἀσκήσῃ μόνον ἐπὶ ἄλλου τινός, τὸ ἕτερον ἄρα ἔχει ἤδη ταῦτοχρόνως τεθῆ ὅτιν αὐτὸ τὸ ἐν τίθεται πραγματικῶς, δηλαδή ὡς λειτουργία τῆς γνώσεως. Ἀλλὰ τοῦτο ἀπέδειξεν ἤδη ἡ δευτέρα συναγωγή: μόλις τίθεται (τ. ἔ. τὸ ἐν), εἴνε τιθεμένου δηλονότι τοῦ ἐνός τίθεται μετ' αὐτοῦ ἐπίσης καὶ τὸ εἶναι, δηλαδή δεύτερος ἤδη καθορισμὸς, ἄρα ἐν γένει ἡ δυὰς καί, ἐφ' ὅσον πάλιν ἕκαστος κατὰ μέρος καθορισμὸς εἴνε εἰς καὶ εἴνε περιχλείει τ. ἔ. πάλιν τὴν αὐτὴν δυάδα, τίθεται ἡ ἀπειρος πληθὺς. «Ἐπὶ πάντα τὰ κολλὰ ὄντα εἴνε ἄρα κατατετημημένον τὸ εἶναι, οὐδὲν τούτων στερεῖται αὐτοῦ, οὔτε τὸ ἐλάχιστον οὔτε τὸ μέγιστον.... Εἴνε κατατετημημένον μεταξύ τῶν ἐλαχίστων καὶ τῶν μεγίστων καὶ εἰς οἵανδήποτε κατάστασιν εὐρισκόμενον, εἴνε κατατετημημένον εἰς πλείονα παντός ἄλλου τεμάχια, ὑπάρχουσι δὲ ἀπειρα τεμάχια τοῦ εἶναι». Καθ' ὅμοιον τρόπον «διὰ τοῦ εἶναι εἴνε κατατετημημένον καὶ αὐτὸ τὸ ἐν καὶ εἴνε πολλὰ, εἴνε κατὰ τὸ πλῆθος ἀπειρον» (144 B καὶ E). Οὕτω λοιπὸν ἔχομεν ἤδη, ἀπέναντι τοῦ «καθ' ἑαυτὸ» μόνον «τῇ δια-

νοία» θεωρουμένου ἐνός (143 Α), τὸ ἕτερον εἰς τὸ ὁποῖον δύναται νὰ ἀναφέρηται, ἐπὶ τοῦ ὁποίου δύναται νὰ ἐκταθῆ ἡ λειτουργία αὐτοῦ. Τὸ ἕτερον εὐρίσκεται ἐν αὐτῷ τούτῳ ἐνί, τίθεται ὑπ' αὐτοῦ τούτου, τοῦτέστι ἐφ' ὅσον ἐννοοῦμεν αὐτὸ ἐν τῇ πραγματικῇ αὐτοῦ λειτουργίᾳ ἐν τῇ γνώσει, δηλαδή ἐν τῇ ἰδιότητι αὐτοῦ τοῦ ἐκφραζομένου σχέσεις καὶ ὄχι ἐν τῇ ἀφρημένη ἐκείνῃ ἀπομονώσει ἐν τῇ ὁποίᾳ, ἐὰν ἐπρόκειτο οὕτως ἔχον νὰ παραμείνῃ, δὲν θὰ ἦτο ἐν ἀφοῦ διὰ τῆς ἀπολύτου ἀπομονώσεως θὰ ἤρθετο μετὰ τοῦ εἶναι καὶ τὸ εἶναι ἐν.

Ἄλλὰ καὶ κατὰ τὴν δευτέραν συναγωγήν παρέμειναν ἀκόμη ὡς ὑποκείμενον τὸ ἐν. Καὶ ἡ πρὸς τὸ ἕτερον σχέσις ἐξεφέρετο ἐπίσης περὶ αὐτοῦ ὡς ἐὰν νὰ ἦτο τοῦτο τὸ γνωστὸν ὑποκείμενον. Κατὰ τοῦτο ἄρα καὶ ἡ δευτέρα συναγωγή, καίτοι ἐφαίνετο ὡς τελειωτικῶς ὑπερενίκησε τὸ θεμελιῶδες σφάλμα τὸ ὁποῖον ἦτο κατ' ἐξοχὴν ἴδιον εἰς τοὺς ἐλεάτας, τὴν κεχωρισμένην τ. ἔ. θέσιν τῶν καθαρῶν ἐννοιῶν εἰς τὴν ὁποίαν ἔπαυον πλέον νὰ σημαίνωσιν εἶδη σχέσεων, ἔχει ἀκόμη τὸν ἐνὶ αὐτῆς πόδα ἐν τῷ ἐλεατισμῷ. Αἱ καθαρὰ ἐννοιαὶ δὲν ἐφαίνοντο ἀκόμη ὅτι σημαίνουν μετὰ καθορισμοῦ, λειτουργίας, μεθόδους τῆς γνώσεως, ἀλλ' ἐνόμιζέ τις ὅτι εἶνε τοῦλάχιστον ταῦτοχρόνως, ἢ καὶ πλήν τούτου, αὐτὸ τὸ καθοριστέον, τὸ γνωστέον. Τὸ σφάλμα τοῦτο κατὰ τὴν διατύπωσιν τοῦ προβλήματος δὲν ἠμποδίζε νὰ ἐπιτευχθῆ ἡ ἀμωβία σχετικότης πάντων τῶν θεμελιωδῶν καθορισμῶν τῆς διανοήσεως, ἡ λογικὴ ἀνάπτυξις ἡ ὁποία ἀπὸ μιᾶς οἴασθῆποτε φέρει κατ' ἀνάγκην εἰς ὅλας τὰς λοιπὰς καθαρὰς ἐννοίας, ταῦτοχρόνως δὲ νὰ διαλάμπῃ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἡ ἰδιότης τῶν καθαρῶν τῆς διανοίας καθορισμῶν ὡς λειτουργιῶν. Βεβαίως διὰ τοῦ τοιούτου ἔχει ἤδη ὑποδειχθῆ ὁ ἀπαραίτητος ὅρος διὰ τὸ δυνατὸν τῆς πείρας ἀφοῦ ἡ πείρα οὐδὲν ἄλλο σημαίνει ἢ τὸ πεδῖον τῆς σχετικότητος. Οὐχ ἦττον ὅμως μέχρι τοῦδε ἔμεινεν ἀκόμη κεκαλυμμένη, μάλιστα μετατοπισμένη, ἡ ὀληθῆς σχέσις τῶν καθαρῶν τῆς διανοίας καθορισμῶν πρὸς τὸ χ τῆς πείρας. Τὸ ἕτερον ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἐν ἦτο δυνατὸν ἀκόμη νὰ φαίνεται ὅτι σημαίνει τοὺς ἄλλους τῆς διανοίας καθορισμοὺς, οἶονεὶ τὰ ἄλλα τεμάχια τῆς μηχανῆς τῆς διανοήσεως ὡς ἐὰν ἐν τῇ ἐξισώσει τῆς γνώσεως νὰ εὐρίσκοντο μόνον αἱ γνωσταὶ ἀξίαι, τ. ἔ. αἱ εἰς τὴν διανόησιν ἀνήκουσαι ἐννοιαὶ καὶ ὄχι ἐπίσης καὶ τὸ χ τὸ ὁποῖον κατὰ τὸν τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι τῶν ἐλεατῶν, τὸ πρῶτον θέτει εἰς κίνησιν τὰς ἐν ἀκινήσει εὐρισκομένας ἐννοίας, οἶονεὶ κινῶν τοὺς τροχοὺς τῆς μηχανῆς.

Ἐκφραζόμεθα σαφέστερον: Δὲν πρόκειται περὶ σχέσεως, ἐν γένει, ἡ ὁποία θὰ ἠδύνατο νὰ καταδειχθῆ καὶ ἐπὶ τῶν ἀκινήτων τμημάτων μιᾶς μηχανῆς, οἶονεὶ περὶ τῶν στατικῶν σχέσεων τῶν θέσεων τῆς διανοήσεως, ἀλλὰ περὶ δυναμικῶν τ. ἔ. μεταβαλλομένων, περὶ ἐπιπέδων ἀναπτυσσομένων σχέσεων, καὶ ἀφ' ἑτέρου περὶ τῆς

ἀσφαλοῦς, μεθοδικῆς συνοχῆς ἐν τῇ μεταβολῇ ταύτῃ, περὶ τῆς ὀρισμένης κατευθύνσεως τῆς διαρκοῦς ταύτης ἀναπτύξεως ἢ ὅποια δηλοῦται ὑπὸ τοῦ ἀοράτου, διαρκῶς ζητουμένου, οὐδέποτε δεδομένου σημείου· τοῦ χ τοῦ ἀτέρμονος ὑπολογισμοῦ τῆς γνώσεως. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι εἶχεν ὑπερνικηθῆ τὸ ἀκαμπτὸν τῆς πρώτης κυρίως ἐλεατικῆς θεωρίας τῆς γνώσεως, ἀλλὰ καὶ ἡ δευτέρα θεωρία δὲν εἶχεν ἐξιχθῆ πέραν μέσης τινὸς βαθμίδος ἀφαιρέσεως ἢ ὅποια ἦτο ἀκόμη ἀνάγκη νὰ ὑπερνικηθῆ.

Ἐπερνικᾶται ὁ ν ἄ σ τ ρ ε φ ο μ ἔ ν ο υ τοῦ ἔ ρ ω τ ῆ μ α τ ο ς : ὡς ὑποκείμενον τοῦτέστι λαμβάνεται ὄχι πλέον τὸ ἐν ἀλλὰ τὸ ἕτερον, τὸ μὴ-ἐν, εἰς τὸ ὅποιον θὰ ἀποδοθῶσι κατὰ σειράν οἱ καθαροὶ τῆς διανοήσεως καθορισμοὶ ὁμοῦ μετ' αὐτοῦ τοῦ ἐνὸς ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξήχθησαν. Ἐνταῦθα δὲ ἀποκαλύπτεται ἤδη σαφῶς τὸ ἕτερον ὡς ἡ συσχετικὴ ἔννοια τοῦ ἔ λ ὅ ο υ ς, τῆς καθαρῆς μορφῆς τῆς γνώσεως, κατὰ συνέπειαν ὡς ἡ ὕ λ η τῆς γνώσεως, τὸ ἀπειρον τοῦ «Φιλήβου», τὸ καθ' ἑαυτὸ ἀπεριόριστον καὶ περιοριστέον, καθ' ἑαυτὸ ἀόριστον καὶ ὀριστέον, τὸ χ τῆς πείρας, τὸ «φαινόμενον».

Τὸ τοιοῦτον ἀποδεικνύεται ὡς ἐξῆς: Τὸ ἕτερον δὲν εἶνε βεβαίως τὸ ἐν· ἀρ' ἑτέρου ὅμως δὲν δύναται καὶ ἐντελῶς νὰ στερῆται ἐκείνου, ἀλλ' ὅπως οὖν ἀνάγκη νὰ μετέχη αὐτοῦ.—Ἢδη ἐν τῇ ἐκφράσει ταύτῃ εἶνε ἀξιὸν προσοχῆς τὸ ὅτι τὸ ἀρχικὸν πρόβλημα τῆς μεθέξεως, εἰς τὸ ὅποιον ἐκρύπτετο, ὡς γνωστόν, τὸ ζήτημα τοῦ δυνατοῦ τῆς πείρας, τίθεται ἐντελῶς ἐξ ἐπίτηδες πάλιν ἐπὶ τοῦ τάπητος διὰ νὰ ἀχθῆ τέλος εἰς τὴν σαφεστάτην αὐτοῦ λύσιν.—Ὡς μὴ ἀπολύτως ἐν ἀνάγκῃ νὰ ἔχη μέρη· τὰ μέρη ὅμως εἶνε κατ' ἀνάγκην μέρη ἐνὸς ὅλου, ἄρα ἐνός τινος, διότι τὸ ὅλον σημαίνει τὸ «ἐν ἐκ πολλῶν». Ἡ ἔννοια τοῦ ὅλου περιγράφεται ἀκριβέστατα διὰ τῶν ἐκφράσεων μί α ς τ ι ν ο ς Ἰ δ ἑ α ς (157 D) ἢ ἐνός τ ι ν ο ς, τὸ ὅποιον ἐξ ἀπάντων ἐγένετο ἐν τι τέλειον (ἄρτιον) ἐξ ἀπάντων ἐν τέλειον γυγονός). Τὸ αὐτὸ ἰσχύει ἐπίσης περὶ ἐνός ἐκάστου μέρους, διότι ἐν ἑκάστον σημαίνει ἤδη «ἐν» τι τὸ ὅποιον κεχωρισμένον τῶν ἄλλων ὑπάρχει δι' ἑαυτό. Ἰῆς ἐνότητος ὅμως μετέχει διότι καθ' ἑαυτὸ εἶνε τι διάφορον τοῦ ἐνός, διότι ἄλλως δὲν θὰ μετεῖχε τούτου ἀλλὰ θὰ ἦτο αὐτὸ τοῦτο ἐν.—Βλέπομεν ἤδη σαφῶς ἐνταῦθα πῶς τὸ καθοριζόμενον διακρίνεται, ὡς διάφορον κατ' ἔννοιαν, αὐτοῦ τοῦ καθορισμοῦ.—Τὸ εἶναι—ἐν ἀνήκει κατὰ ταῦτα μόνον εἰς αὐτὸ τὸ ἐν, ἐνῶ τὸ μετέχειν αὐτοῦ ἀνήκει εἰς τὸ ὅλον καὶ εἰς τὸ μέρος, διότι ἐκεῖνο μὲν εἶνε ἐν ὅλον τοῦ ὁποίου μέρη εἶνε τὰ μέρη, ταῦτα δὲ εἶνε πάλιν ἀνὰ ἐν μέρη τοῦ ὅλου τοῦ ὁποίου ἀκριβῶς ὅλου εἶνε μέρη. Ἄρα, ὡς διάφορα τοῦ ἐνός μετέχουσιν αὐτοῦ· ὡς διάφορα ὅμως αὐτοῦ εἶνε πολλὰ ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ πλείονα τοῦ ἐνός, καὶ ὄχι ἐν τῇ τῇ, πληθύος ἢ ὅποια θὰ ἔδιδε εἰς ἡμᾶς μᾶλλον τὴν ἔννοιαν τοῦ ὅλου· μάλιστα δὲ ὡς ἀπείρως πολλὰ ὅν πρέπει νὰ νοηθῆ τὸ μεταλαμβάνον (τὰ μεταλαμβάνοντα ὄχι πλέον μετέχοντα, τ. ἔ.

τὰ ἐπιδεικτικά τῆς μεθέξεως) τοῦ ἑνός. Διότι οὔτε ὅταν εἶνε ἐν οὔτε ὅταν ἔχει ἤδη μεταλάβει τοῦ ἑνός εἶνε δυνατόν νὰ μεταλαμβάνῃ (νὰ γίνεταί μετέχον) αὐτοῦ ἀκριβῶς ὅταν μεταλαμβάνει. — Ὡς πρὸς τὸ «ὅταν» τοῦτο ἀνάγκη νὰ ἀναμνησθῶμεν τῶν λεπτῶν διακρίσεων τοῦ προηγουμένου κεφαλαίου. Πρόκειται πάλιν ἐντελῶς περὶ τοῦ σταδίου τῆς εἰσόδου τῆς καθαρᾶς τῆς διανοήσεως λειτουργίας εἰς τὸ πεδίου τῆς σχετικῆς θέσεως, περὶ τοῦ ἐντελῶς πρώτου σταδίου τῆς διανοήσεως ἐν τῇ πείρᾳ τὸ ὁποῖον ὅμως ἐνταῦθα (ἄλλως ἢ ἐκεῖ) ἐκφράζεται οὐχὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς καθαρᾶς λειτουργίας τοῦ καθορισμοῦ, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τοῦ καθοριστέου, τοῦ χ αὐτῆς ταύτης τῆς πείρας. — Κατὰ συνέπειαν, ἀναγιγνώσκωμεν περαιτέρω, ἀνάγκη καὶ νοηθῆ ὡς πληθῦς (πολλαπλοῦν), ἐν τῇ ὁποίᾳ δὲν ὑπάρχει ἐν (τ. ἔ. καθωρισμένον), τὸ ὁποῖον σημαίνει: ὡς ἀόριστος πληθῦς.

Τὴν ἔννοιαν ταύτην ἐξακολουθεῖ ἐπεξεργαζόμενος ἀκόμη λεπτότερον ὁ Πλάτων. Ἐάν, λέγει, ἀπὸ τούτων ἀφαιρέσωμεν διὰ τῆς διανοήσεως **(τῆς διανοίας, — παρατηρητέον ὅτι ἐπανειλημμένως ὑποδεικνύεται ὅτι ὅλα τὰ ἐνταῦθα περιγραφόμενα μόνον ἐν τῇ λειτουργίᾳ τῆς διανοίας ἀνάγκη νὰ ζητηθῶσι καὶ οὐδ' ἀμοιβῆς ἀλλαγῆς)** καὶ τὸ ἐλάχιστον, ἀνάγκη τὸ ἀφαιρέθῆν, ὡς μὴ μετέχον πλέον τῆς ἐνότητος, νὰ εἶνε πάλιν (ἐν τῇ αὐτῇ ἐννοίᾳ τ. ἔ. ἀορίστως) πολλαπλοῦν τι καὶ ὅχι ἐν. Ἐάν δὲ οὕτω διαρκῶς λαμβάνωμεν ὑπ' ὄψιν «τὴν ἑτέραν, διάφορον ἀπὸ τὴν μορφήν τῆς διανοήσεως, φύσιν» (τὴν συσχετικὴν ἔννοιαν τῆς μορφῆς τῆς διανοήσεως, ἐνταῦθα δηλ. τῆς ἐνότητος) αὐτὴν καθ' ἑαυτὴν (ἐν τῇ διαφορᾷ καὶ ταυτοχρόνως ἐν τῇ ἀμοιβαίᾳ αὐτῆς σχέσει πρὸς αὐτὴν ταύτην τὴν μορφήν τῆς διανοήσεως), θὰ ἀποτελεῖ τὸ ληφθῆν, ὅσονδήποτε πολὺ (ἢ ὀλίγον) καὶ ἂν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν, τὸ ἄπειρον τὸ πλῆθος. Ἀφ' ἑτέρου τὰ μέρη, ἀφοῦ ἕκαστον ἐγένετο ἐν μέρος, ἀπέκτησαν τοιουτοτρόπως ὅρια ἐν σχέσει πρὸς ἀλλήλα καὶ πρὸς τὸ ὅλον, τὸ δὲ ὅλον ἐν σχέσει πρὸς τὰ μέρη. Ἄρα τὸ «ἕτερον ἢ τὸ ἐν» ἔχει τὴν ιδιότητα ὅτι ἐξ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἑνός, ἐρχομένων εἰς (οἷον εἰ γάμου) κοινωνίαν, συνιστᾶται ἄλλο τι ἐν αὐτοῖς: τὸ ὁποῖον ἀπεργάζεται τὴν ἀμοιβαίαν ἐκείνην περὶ ἀτῶσιν (καθορισμὸν, προσδιορισμὸν) ἐνῶ ἢ ἴδια αὐτοῦ φύσις καθ' ἑαυτὴν εἶνε τὸ ἄπειρον (ἀοριστία, ἀπροσδιόριστον). Κατὰ ταῦτα τὸ «ἕτερον ἢ τὸ ἐν» εἶνε ὡς ὅλον καὶ κατὰ τὰ μέρη αὐτοῦ ἀφ' ἑνός μὲν ἄπειρον ἀφ' ἑτέρου ὅμως μετέχει τοῦ πέρατος. Συντόμως μετὰ τοῦτο καὶ ἐπὶ ἑνός μόνου παραδείγματος, τοῦ κατὰ ποιότητα καθορισμοῦ, δεικνύεται πῶς εἶνε δυνατόν ν' ἀποδοθῶσιν εἰς αὐτὸ καὶ οἱ λοιποὶ (καὶ αὐτοὶ οἱ ἀντιφατικοὶ) καθορισμοί, τοῦθ' ὅπερ ἄλλως τε «ὡς μὴ δυσχερὲς πλέον νὰ εὐρεθῆ» ἐπαφίεται εἰς τὸν διὰ τῶν προηγουμένων συναγωγῶν κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἀρκούντως ἐξησηκημένον ἐν τῷ αὐτοτελῶς σκέπτεσθαι ἀναγνώστην. Γινόντι, ὡς πρὸς τὸ σημεῖον τοῦτο

ἀνάγκη νὰ διατηρηθῇ τὸ πόρισμα τῆς προηγουμένης συναγωγῆς.

Φαίνεται ὅτι δὲν εἶνε σχεδὸν καθόλου γνωστὸν ὅτι εἰς τὸ παράδοξον τοῦτο κεφάλαιον τοῦ «Παρμενίδου» τίθεται ἡ βᾶσις τοῦ «ἄπειρου» καὶ τοῦ «περατοῦντος» τοῦ «Φιλήβου». Οὕτ' αὐτὸ τὸ «τρίτον ἐκ τῶν δύο» ἔλλείπει (Φιλ. 23 CD, 27 B). Ἡ δὲ μετὰ τῶν προηγουμένων κεφαλαίων συνοχὴ ἀποκαθίσταται διὰ τῆς διακρίσεως μεταξὺ μεταλαμβάνειν καὶ μετέχειν. Ἐν τῷ μεταλαμβάνειν σημαίνει τὴν ἐν τῇ διανοήσει μετάβασιν ἢ ὁποῖα ἐθεμελιώθη, ὅχι ὡς νομίζει ὁ Schleiermacher «ἐν τῷ ἀπείρως μικρῷ τοῦ χρόνου», ἀλλ' ἐν τῇ γενέσει ἐκείνη τῆς διανοήσεως ἐν τῇ ὁποίᾳ καὶ αὐτὸς ὁ χρόνος τὸ πρῶτον γεννᾶται διὰ τὴν διάνοησιν, καὶ ἡ ὁποῖα οὕτω δὲν ἀντιπροσωπεύει πλέον ἀπλῶς τὸν μὴ συνεχῆ χρόνον. Διὰ νὰ καταστῇ δυνατόν νὰ διανοηθῇ τις τὸ γίνεσθαι ἀπαιτεῖται τὸ συνεχές, τὸ ὁποῖον καὶ ἐνταῦθα ἀκόμη, διὰ τοῦ ἀπείρως δυνατοῦ τοῦ καθορισμοῦ εἰς ἕκαστον ὁσονδήποτε μικρὸν μέρος τῆς ἀκαθορίστου ποικιλίας, δὲν ἐκφράζεται ἀλλὰ μόνον ὑφίσταται ὡς ἀξίωσις. Ἀνταποκρίνεται τῇ ἀπειρίᾳ τ. ἔ. τῇ ἀκαθορίστῳ, δυναμένῳ ὅμως ἐπ' ἄπειρον νὰ καθορισθῇ, ὡς μέσον, ὡς μέθοδος, ὡς λειτουργία τοῦ καθορισμοῦ, σημαίνει τὸ διανοεῖσθαι, τὴν μετάβασιν καὶ κατὰ τελευταῖον λόγον τὴν πρώτην γένεσιν ἢ ὁποῖα ἐν γένει ἀποτελεῖ τὴν βᾶσιν τῆς πλατωνικῆς ἐννοίας τοῦ γίνεσθαι, ἐνταῦθα τοῦ «μεταλαμβάνειν» (μεταλαμβάνειν ἀλλὰ καὶ γίνεσθαι 158 D).

IV. Συνέπειαι διὰ τὸ Μὴ—ἐν τιθεμένου ἀπολύτως τοῦ Ἐνὸς (κεφ. 23)

* Ἀπλῶς χίρις τῆς ἀνταποδείξεως ἀναφέρεται ὅτι μόλις θέσωμεν κεχωρισμένως (χωρὶς) τὸ ἐν καὶ τὸ μὴ-ἐν, καθίσταται πάλιν ἀδύνατος πᾶσα μέθεξις τοῦ ἑτέρου εἴτε εἰς τὸ ἐν εἴτε εἰς οἶονδήποτε ἄλλον καθαρὸν τῆς διανοίας καθορισμόν. Ὄταν εἴπωμεν : τὸ ἐν καὶ τὸ ἕτερον (ἐκτὸς τοῦ ἐνὸς) ἔχομεν εἶπει τὸ πᾶν, δὲν ὑπάρχει ἄρα τρίτον τι ἐν τῷ ὁποίῳ νὰ λαμβάνωσι χώραν ἀμφοτέρω. Διότι κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ προηγουμένου κεφαλαίου ἀνάγκη ἀμφοτέρω νὰ συνέλθωσιν εἰς κοινωνίαν τινά, φανερόν ἐν τινι τρίτῳ ἡμεῖς θὰ ἐλέγομεν : ἐν τῇ «κρίσει», ἐν τῇ λειτουργίᾳ τῆς διανοήσεως (διανοία) : ἢ ἄλλως πῶς ἐκφραζόμενοι, ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ προβλήματος τῆς γνώσεως, ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ ἀντικειμένου. Ἀφοῦ ὅμως πάλιν (ὡς ἐκ τῆς πρώτης συναγωγῆς) κατ' ἀρχὴν δὲν ὑπάρχουσι τὰ πολλὰ διότι κατὰ τὴν «ἀληθῆ» αὐτῆς ἐννοίαν (κατὰ τὴν ἀφηρημένην ἀλήθειαν τῆς ἀπολύτου αὐτῆς ἀντιθέσεως πρὸς τὸ λογικῶς ἐναντίον αὐτῆς) ἀποκλείει ἢ μονὰς ὅλα τὰ πολλὰ, καθίσταται ἀδύνατος ὁ καθορισμὸς τοῦ μὴ-ἐνὸς ὡς τῶν πολλῶν. Ἐν τῷ ἕτερον ἄρα στερεῖται τὸν ἐνόητος ὅσον καὶ ποικιλίας, ἐκ τοῦ ὁποῖου ἀφ' ἑαυτοῦ συνάγεται

καὶ ἡ ἔκπτωσις ὅλων τῶν λοιπῶν καθορισμῶν, ὑποδεικνυομένη ἄλλως τε συντόμως μόνον.

Καὶ οὕτω ἐπερατώθη ἡ ἐξέτασις τῆς πρώτης ὑποθέσεως ὅτι «τὸ ἔν» εἶνε.

Δευτέρα ὑπόθεσις : τὸ "Ἐν δὲν εἶνε.

I. Συνέπειαι διὰ τὸ "Ἐν ἐπὶ σχετικῆς μὴ—θέσεως αὐτοῦ (κεφ. 24)

Παρακολουθοῦντες τὰς συνεπείας τῆς ἀρνητικῆς ὑποθέσεως ὅτι «τὸ ἔν δὲν ὑπάρχει» δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἀναμένωμεν νὰ εὑρωμεν νέα κατ' οὐσίαν προτάγματα. Δὲν πρόκειται ὅμως ἀπλῶς νὰ ικανοποιηθῇ ἡ τυπικὴ ἀνάγκη τῆς παντομεροῦς διεξαγωγῆς τοῦ θέματος· ὁ Πλάτων εἶχε καὶ αὐτοτελὲς συμφέρον νὰ δείξῃ ὅτι καὶ περὶ ἐκείνου τοῦ ὁποῖου τὸ μὴ-εἶναι γίνεται παραδεκτὸν εἶνε δυνατόν πολλὰ τ' ἀληθῆ νὰ λεχθῶσι, ὅτι καὶ αὐτὴ αὕτη ἡ ὑπόθεσις τοῦ μὴ-εἶναι ἐμπερικλείει ἔν εἶναι, ἐφ' ὅσον ἀκριβῶς τὸ μὴ-εἶναι τοῦτο πρόκειται νὰ νοηθῇ καὶ νὰ λαμβάνῃ χώραν ἐν σχέσει πρὸς ὀρισμένον ὑποκείμενον. Εἶναι καὶ μὴ-εἶναι εἶνε ἐξ ἴσου θέσεις τῆς διανοήσεως καὶ ὡς τριαῦται ἔχουσιν ἴσα δικαιώματα, ὅχι μόνον δὲ δὲν ἀποκλείουσιν ἀλλήλα ἀλλὰ τὸ ἔν ἀπαιτεῖ καὶ ἐμπερικλείει τὸ ἄλλο. Ἡ συμπλοκὴ αὕτη τοῦ Εἶναι μετὰ τοῦ μὴ-εἶναι καὶ τοῦ μὴ-εἶναι μετὰ τοῦ Εἶναι θὰ ἦτο, καὶ ἐὰν ἀκόμη τίποτε ἄλλο δὲν ἐπρόκειτο νὰ πορισθῶμεν ἐκ ταύτης κέρδος, αὕτη καθ' ἑαυτὴν διδακτικόν, ἴσως τὸ διδακτικώτερον παράδειγμα τῆς «ἀναμίξεως» ἐκείνης τῶν ἔννοιῶν τῆς ὁποίας ἡ βεβαίωσις καὶ παντιχόθεν διαφώτισις ἐν στενωπότητι εὑρίσκεται σχέσει πρὸς τὸν τελικὸν σκοπὸν τῆς ὅλης ταύτης ἐρεῦνης.

Ἡ διεξαγωγὴ τοῦ πρώτου τούτου ἐπιχειρήματος εἶνε κατὰ τοῦτο ἀξιοπαρατήρητος ὅτι στηρίζεται, τονίζουσα τοῦτο ἰσχυρότατα, ἐπὶ τοῦ δυνατοῦ τῆς γνώσεως καὶ ἐπὶ τῆς ἀνάγκης τὸ λεγόμενον νὰ ἔχῃ ἔννοιάν τινά, ὡς τοῦτο ἐγένετο καὶ εἰς τὴν εἰσαγωγὴν τῆς παραλλήλου ἀποδείξεως ἐν τῇ πρώτῃ ὑπόθεσι (142 C, ἀν σελ. 243 ε). Τὸ γεγονὸς ὅτι ἐκφέρεται τὸ ἔν θέτει τοῦτο αὐτοδικαίως ὡς ἀντικείμενον γνώσεως (*γνωστόν τι*) διάφορον ὅλων τῶν λοιπῶν, ἀδιάφορον εἰν ἀποδίδεται εἰς αὐτὸ εἶναι ἢ μὴ εἶναι. Διότι καὶ ἐν τῇ δευτέρῃ περιπτώσει μανθάνομεν τι εἶνε ἐκεῖνο εἰς τὸ ὁποῖον ἀποδίδεται τὸ μὴ-εἶναι, καὶ ὅτι εἶνε διάφορον ὅλων τῶν λοιπῶν. Ὅταν λοιπὸν ἀποδίδεται εἰς τὸ ἔν τὸ μὴ-εἶναι λαμβάνει χώραν : πρῶτον, γνώσις αὐτοῦ διότι ἄλλως δὲν θὰ ἐγνωρίζομεν τι θέλομεν νὰ εἴπωμεν, καὶ δεύτερον, διαφορὰ ἀπὸ πάντων τῶν λοιπῶν· καὶ οὕτω δυνάμεθα πολλὰ νὰ εἴπωμεν περὶ αὐτοῦ καὶ ἐν σχέσει πρὸς αὐτό. Δὲν ὑπάρχει : ὅχι μόνον ὅμως τίποτε δὲν ἐμποδίζει νὰ μετέχη πολλῶν ἀλλ', τοῦναντίον, εἶνε τοῦτο ἀπαραίτητον εἰν περὶ αὐτοῦ τοῦ ἑνὸς καὶ ὄχι περὶ ἄλλου τινὸς· πρέπει νὰ ἰσχύσῃ τὸ λεχθέν. Ἐὰν δὲν